คู่มือ

การดำเนินการลงโทษทางวินัยผู้ต้องขัง

พ.ร.บ.ราชทัณฑ์ พ.ศ.๒๕๖๐

กฎกระทรวง การดำเนินการทางวินัยผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๓

รวบรวมโดย.....

ส่วนควบคุมและทัณฑปฏิบัติ

เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

คำนำ

การดำเนินการลงโทษทางวินัยผู้ต้องขัง เป็นการดำเนินการทางปกครอง ซึ่งมีกระบวนการที่ชัดเจนและมีระเบียบ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องจำนวนหลายฉบับด้วยกัน และเพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ของเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงกรณีผู้ต้องขังกระทำผิดวินัยของเรือนจำ ดำเนินการให้ถูกต้องตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดและลดการโต้แย้งคำสั่งทางปกครองของผู้ต้องขังที่ถูกดำเนินการทางวินัยในเรื่องต่าง ๆ

คู่มือการดำเนินการลงโทษทางวินัยผู้ต้องขัง ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.๒๕๖๐ และกฎกระทรวง การดำเนินการทางวินัยผู้ต้องขัง พ.ศ.๒๕๖๓ ฉบับนี้ ส่วนควบคุมและทัณฑปฏิบัติ ได้รวบรวมขึ้นเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ถึงขั้นตอนการดำเนินการทางวินัยผู้ต้องขังให้กับเจ้าหน้าที่ของเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม หรือผู้ที่มีความสนใจศึกษาหาความรู้ในเรื่องดังกล่าว

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์และอำนวยความสะดวก อีกทั้งสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ในเรื่องดังกล่าวได้ไม่มากก็น้อย

(นายมงคล จันทะจร)
ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม
๑ ธันวาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

เรื่อง	**หน้า**
การดำเนินการลงโทษทางวินัยผู้ต้องขัง	๑
โทษทางวินัย ๗ สถาน	๒
ขั้นตอนการดำเนินการลงโทษผู้ต้องขังกระทำผิดวินัย	๓
สรุปขั้นตอนการดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ต้องขัง	๖
กฎกระทรวงฯ ๒๕๖๓ กำหนดกรอบลงโทษทางวินัย	๘
ภาคทัณฑ์	๘
งดการเลื่อนชั้นโดยมีกำหนดเวลา	๘
ลดชั้น	๙
ตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียน	๑๐
ลดหรืองดประโยชน์และรางวัล	๑๐
ขังเดี่ยว	๑๐
ตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษ	๑๑
การเพิกถอน เปลี่ยนแปลง รอการลงโทษ	๑๒
ตารางการลงโทษทางวินัยผู้ต้องขัง ตามกฎกระทรวง	๑๔
ภาคผนวก	
กฎกระทรวง การดำเนินการทางวินัยผู้ต้องขัง พ.ศ.๒๕๖๓	
ข้อบังคับเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ.๒๕๖๒	
พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.๒๕๖๐	

การดำเนินการลงโทษทางวินัยผู้ต้องขัง

ตาม พ.ร.บ.ราชทัณฑ์ พ.ศ.๒๕๖๐ และกฎกระทรวง พ.ศ.๒๕๖๓

การดำเนินการลงโทษทางวินัยผู้ต้องขัง ได้กำหนดไว้ใน **พ.ร.บ.ราชทัณฑ์ พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๖๘** ความว่า **"ผู้ต้องขังผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานเรือนจำ ข้อบังคับเรือนจำหรือระเบียบกรมราชทัณฑ์ ให้ถือว่าผู้ต้องขังผู้นั้นกระทำผิดวินัย"**

ประกอบกับ**กฎกระทรวงการดำเนินการทางวินัยผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๓** ออกตามความในมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๙ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดกรอบในการลงโทษฐานต่าง ๆ ไว้เพื่อสะดวกต่อการวินิจฉัยพิจารณาในการลงโทษให้ถูกต้องตามฐานความผิด ซึ่งมีผลบังคับใช้ภายหลังจากประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตาม ม.๗ วรรคท้าย กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้ คือหลังวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๓ เป็นต้นไป หากการลงโทษไม่ถูกต้องตามฐานความผิดที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฯ อาจเป็นช่องทางให้คณะกรรมการถูกร้องเรียน และเป็นการออกคำสั่งลงโทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ โดยฐานความผิดทางวินัยของผู้ต้องขังที่สามารถลงโทษได้ตามกฎกระทรวงฯ สรุปได้ ดังนี้

(๑) ประพฤติผิดระเบียบหรือข้อบังคับอันมีไว้สำหรับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับบุคคลภายนอก

(๒) นำสิ่งของซึ่งมิใช่ของตนเข้าหรือออกจากเรือนจำโดยไม่ได้รับอนุญาต

(๓) ทำให้เกิดเหตุติดขัดในการงานของผู้ต้องขังคนอื่นโดยประมาท

(๔) จงใจทำให้เกิดเหตุติดขัดในการงานของผู้ต้องขังคนอื่น

(๕) ทำให้ทรัพย์สินของทางราชการหรือของผู้อื่นเสียหาย

(๖) ทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย

(๗) จงใจทำให้ทรัพย์สินของทางราชการหรือของผู้อื่นเสียหาย

(๘) จงใจทำให้ผู้อื่นหรือกิจการของเรือนจำเสียหาย

(๙) พยายามทำให้ผู้อื่นหรือกิจการของเรือนจำเสียหาย

(๑๐) กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๓

(๑๑) กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๒(๑)หรือ (๖)หรือร่วมกันกระทำผิดทั้งในฐานะตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุนหรือผู้ได้รับประโยชน์จากสิ่งของดังกล่าว

(๑๒) กระด้างกระเดื่องต่อเจ้าพนักงานเรือนจำ

(๑๓) กระด้างกระเดื่องต่อเจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นพัศดีขึ้นไป

(๑๔) ฝ่าฝืนระเบียบหรือข้อบังคับของเรือนจำ

(๑๕) ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงานเรือนจำ

(๑๖) พยายามหลบหนี

(๑๗) พยายามหลบหนี หรือหลบหนีไปแล้วแต่ได้ตัวกลับคืนมา

(๑๘) ทำร้ายหรือพยายามทำร้ายร่างกายผู้อื่น

(๑๙) ทำร้ายหรือพยายามทำร้ายเจ้าพนักงานเรือนจำ เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเรือนจำ

(๒๐) ทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย

(๒๑) ก่อการทะเลาะวิวาท

(๒๒) ก่อการทะเลาะวิวาทกับผู้ต้องขัง

(๒๓) ทะเลาะวิวาทตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป

(๒๔) ก่อการทะเลาะวิวาทในขณะทำการงาน

(๒๕) เล่นการพนัน

(๒๖) เล่นการพนันโดยเป็นเจ้ามือหรือสมคบกับผู้อื่นเล่นการพนันตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป

(๒๗) เสพยาเสพติด

(๒๘) เสพของมึนเมา

(๒๙) ละทิ้งหรือเพิกเฉยต่อการงานอันเป็นหน้าที่

(๓๐) สมคบกับผู้อื่นก่อความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น

(๓๑) ฐานความผิดอื่น ๆ นอกจากที่กำหนดในกฎกระทรวง (อำนาจ ผบ.ลงโทษได้ทุกสถาน แต่ไม่เกิน ๓ สถาน)

โทษทางวินัย ๗ สถาน

โทษทางวินัยที่จะดำเนินการลงโทษแก่ผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัย ตาม**มาตรา ๖๙** แห่ง พ.ร.บ.ราชทัณฑ์ พ.ศ.๒๕๖๐ ได้กำหนดไว้ ๗ สถาน ดังนี้

(๑) ภาคทัณฑ์

(๒) งดการเลื่อนชั้นโดยมีกำหนดเวลา

(๓) ลดชั้น

(๔) ตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อไม่เกินสามเดือน เว้นแต่เป็นกรณีการติดต่อกับทนายความตามที่กฎหมายกำหนดหรือเป็นการติดต่อของผู้ต้องขังหญิงกับบุตรผู้เยาว์

(๕) ลดหรืองดประโยชน์และรางวัลทั้งหมดหรือแต่บางส่วนหรือบางอย่าง

(๖) ขังเดี่ยวไม่เกินหนึ่งเดือน

(๗) ตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษ

ปัจจุบันกฎหมายรัฐธรรมนูญให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลมากขึ้น จึงได้มีการตรา**พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙** มาบังคับใช้ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการออกคำสั่งทางปกครองตลอดจนกระบวนการออกคำสั่ง เพื่อควบคุมการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐและประกันความเป็นธรรมให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากคำสั่ง และเนื่องจากคำสั่งลงโทษวินัยผู้ต้องขัง เป็นคำสั่งทางปกครองประเภทหนึ่ง เมื่อมีกระบวนการที่มีหลักประกันความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหาต่ำกว่าที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ จึงต้องนำบทบัญญัติฉบับนี้มาใช้บังคับด้วย ทั้งนี้ เพื่อปกป้องสิทธิของผู้ต้องขังที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย และเป็นการป้องกันเรื่องร้องเรียนฟ้องร้องในเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ เพื่อให้การลงโทษวินัยผู้ต้องขังรัดกุม

ยิ่งขึ้น กรมราชทัณฑ์จึงได้วางระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดังกล่าวเพิ่มเติม โดยจะขอแสดงขั้นตอนการตั้งข้อกล่าวหา การสอบข้อเท็จจริงและการออกคำสั่งลงโทษ ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการลงโทษผู้ต้องขังกระทำผิดวินัย

๑. <u>ผู้ต้องขังกระทำความผิด</u>

เมื่อเจ้าพนักงานเรือนจำพบเห็นหรือทราบว่าผู้ต้องขังกระทำผิดวินัย ให้ทำบันทึกรายงานพฤติการณ์แห่งการกระทำที่กล่าวหา หรือเป็นที่สงสัยว่ากระทำผิด โดยระบุข้อมูลเบื้องต้น ดังนี้

๑.๑ ชื่อตัว และชื่อสกุลของผู้กระทำผิด

๑.๒ วัน เวลา และสถานที่เกิดเหตุ

๑.๓ พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องเท่าที่มี หรือรวบรวมได้

๑.๔ เสนอผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปทราบ

๑.๕ เสนอผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณา **(กฎฯข้อ ๒)**

๒. <u>แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง</u>

เมื่อผู้บัญชาการเรือนจำได้รับบันทึกรายงานพฤติการณ์ที่เจ้าพนักงานเรือนจำรายงานแล้ว ให้แต่งตั้งเจ้าพนักงานเรือนจำ **จำนวนไม่น้อยกว่า ๓ คนแต่ไม่เกิน ๕ คน** เพื่อสอบสวนการกระทำผิดวินัย โดยออกเป็นคำสั่งเรือนจำฯ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ผู้บัญชาการเรือนจำฯ เป็นผู้มีอำนาจในการลงนามในคำสั่งทางปกครอง เว้นแต่การกระทำผิดนั้นมีกระบวนการในการพิจารณาลงโทษเป็นการเฉพาะ **(กฎฯข้อ ๓)**

(การออกคำสั่งให้อ้างอาศัยอำนาจตาม ข้อ ๑๓ แห่งระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำและการแต่งตั้งผู้ช่วยเหลือกรมราชทัณฑ์ พ.ศ.๒๕๖๑ ออกตามความในมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.๒๕๖๐)

๓. <u>การดำเนินการสอบข้อเท็จจริง</u>

เจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสอบสวนแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

๓.๑ แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ต้องขังซึ่งถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งสอบถามว่าจะให้การรับสารภาพหรือปฏิเสธ

๓.๒ ให้จัดทำบันทึกคำให้การของผู้ต้องขังที่ถูกกล่าวหาไว้

๓.๓ เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และนำพยานหลักฐานมาแสดง เพื่อประกอบคำให้การต่อสู้ได้อย่างเต็มที่ **(กฎฯข้อ ๔)**

๓.๔ ดำเนินการสอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จโดยไม่ชักช้า *(ภายใน ๙๐ วัน เว้นแต่รอเอกสารจากหน่วยงานอื่น โดยปกติให้สอบสวนเสร็จโดยไม่ชักช้า เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้ยื่นอุทธรณ์ภายใน ๑๕ วัน)*

๓.๕ บันทึกเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการเรือนจำ ถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำผิดวินัย รวมทั้งโทษที่จะลงแก่ผู้ต้องขัง **(กฎฯข้อ ๕)**

๓.๖ ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจลงโทษทางวินัยผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิดวินัยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๙ และออกคำสั่งลงโทษทางวินัยเพื่อใช้บังคับโทษ คำสั่งลงโทษทางวินัยให้มีผลนับแต่วันที่ผู้ต้องขังได้รับแจ้งคำสั่ง **(กฎฯข้อ ๖)**

๔. <u>สิทธิของผู้ต้องขังซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย ในขณะที่ดำเนินการสอบข้อเท็จจริง</u>

๔.๑ มีสิทธิที่จะนำทนายความหรือที่ปรึกษาเข้าร่วมรับฟังการพิจารณา

๔.๒ มีสิทธิที่จะขอตรวจสอบเอกสารที่จำเป็นต้องรู้เพื่อการโต้แย้งหรือชี้แจงหรือป้องกันสิทธิของตนได้ แต่เจ้าหน้าที่อาจไม่อนุญาตให้ตรวจดูเอกสารหรือพยานหลักฐานได้ ถ้าเป็นกรณีที่ต้องรักษาไว้เป็นความลับหรือข้อมูลส่วนบุคคล อาจเข้าข่ายละเมิดได้

๕. <u>การดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน</u>ประกอบการพิจารณาว่าสามารถรับฟังได้ว่าผู้ต้องขังที่ถูกกล่าวหากระทำผิดจริงหรือไม่ แล้วดำเนินการดังนี้

๕.๑ หากรับฟังไม่ได้ว่าผู้ต้องขังกระทำผิดตามข้อกล่าวหา เสนอผู้บัญชาการเรือนจำฯ ทราบเพื่อยุติเรื่อง

๕.๒ หากมีพยานหลักฐานพอรับฟังได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดจริง เสนอผู้บัญชาเรือนจำ ออกคำสั่งลงโทษ โดยเสนอบทลงโทษให้ถูกต้องกับพฤติการณ์และฐานความผิด ปรับบทกฎหมายให้ถูกต้อง และไม่เกินอำนาจโดยศึกษารายละเอียดจาก**กฎกระทรวงการดำเนินการทางวินัยของผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๓**

๕.๓ ถ้าผู้บัญชาการเรือนจำฯ เห็นว่าข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการฯ เสนอ ยังไม่เพียงพอต่อการวินิจฉัย สามารถสั่งให้ดำเนินการสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม เพื่อประกอบการใช้ดุลยพินิจได้หรืออาจมีความเห็นแตกต่างจากคณะกรรมการฯ ก็ได้ แต่จะมีความเห็นเรื่องบทลงโทษให้แตกต่างไปจากที่กฎหมายกำหนดไม่ได้

๕.๔ กรณีการกล่าวหาว่าผู้ต้องขังเสพยาเสพติด จะต้องมีผลการตรวจปัสสาวะยืนยันผลจากหน่วยงานที่ระบุไว้ใน**ข้อ ๑๑ ของระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการตรวจหรือทดสอบหายาเสพติดให้หาและการนำผลไปใช้ลงโทษวินัยผู้ต้องขัง พ.ศ.๒๕๕๘** มิฉะนั้นจะลงโทษผู้ต้องขังที่ถูกกล่าวหาในความผิดฐานเสพยาเสพติดมิได้ ส่วนขั้นตอนการตรวจปัสสาวะของผู้ต้องขังที่ถูกกล่าวหา ให้ปฏิบัติตามที่ระบุไว้ในระเบียบดังกล่าว

๕.๕ กรณีการตรวจค้นหาสิ่งของผิดกฎหมาย ให้ดำเนินการต่อหน้าผู้ต้องขังที่ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องขังที่ถูกกล่าวหายังอยู่บริเวณดังกล่าวและมีพยานผู้เห็นเหตุการณ์ด้วย

๕.๖ ระยะเวลาดำเนินการของกระบวนการทั้งหมด ตั้งแต่พบการกระทำผิด มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง จนถึงวันที่ออกคำสั่งลงโทษหรือยุติ เรือนจำ จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน**ระยะเวลา ๙๐ วัน** เว้นแต่มีเหตุจำเป็น จะต้องรอเอกสารซึ่งเป็นพยานหลักฐานสำคัญจากหน่วยงานอื่น เช่น รอผลการตรวจปัสสาวะจากหน่วยงานอื่นที่ส่งไปตรวจยืนยันผล เป็นต้น และเมื่อได้รับเอกสารดังกล่าวแล้ว ให้เร่งดำเนินการออกคำสั่งลงโทษให้แล้วเสร็จภายใน ๗ วัน

๖. <u>การออกคำสั่งลงโทษ</u>

เรือนจำไม่สามารถสั่งลงโทษผู้ต้องขังไปก่อน และไม่สามารถออกคำสั่งย้อนหลังได้ไม่ว่ากรณีใดๆ จนกว่าจะได้รวบรวมพยานหลักฐานที่แน่นหนาว่าผู้ต้องขังกระทำผิดจริงและจะบังคับโทษได้ ก็ต่อเมื่อมีคำสั่งลงโทษแล้วเท่านั้น โดยไม่ว่าจะเป็นโทษสถานใด ๆ ให้มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ผู้ต้องขังรับทราบคำสั่งเป็นต้นไป หรือถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจให้คำสั่งลงโทษมีผลบังคับนับตั้งแต่วันที่ผู้ต้องขังรับทราบคำสั่งได้ ก็ให้มีผลบังคับในภายหลังได้ โดยระบุ วัน เดือน ปีการบังคับโทษไว้ให้ชัดเจน และถึงแม้คำสั่งทางปกครองโดยทั่วไปจะทำเป็นหนังสือหรือไม่ก็ได้ แต่ในส่วนของคำสั่งลงโทษวินัยผู้ต้องขังให้ทำเป็นหนังสือเสมอ เพื่อจะได้พิสูจน์ถึงความมีอยู่จริงของคำสั่ง โดยมีเนื้อหาและรายการดังต่อไปนี้

๖.๑ วัน เดือน ปีที่ออกคำสั่ง

๖.๒ ชื่อและตำแหน่งของผู้ออกคำสั่ง

๖.๓ ลายมือชื่อของเจ้าพนักงานผู้ออกคำสั่ง (ผบ.เรือนจำ)

๖.๔ ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ (ได้แก่ ข้อเท็จจริงที่แสดงให้เห็นหรือรับฟังได้ว่าผู้ต้องขังกระทำผิดวินัย) รวมถึงวัน เดือน ปี ที่กระทำผิดด้วย

๖.๕ ข้อกฎหมายที่อ้างอิง(ได้แก่ ข้อกฎหมายที่อ้างอิงว่าเป็นความผิดและที่ใช้อ้างอิงในการลงโทษ หรือที่อ้างอิงทำให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งลงโทษได้)

๖.๖ ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่ง(ได้แก่เหตุและมูลเหตุจูงใจที่ทำให้เกิดคำสั่งลงโทษทางวินัย กล่าวคือ เหตุผลต่าง ๆ ที่ทำให้เจ้าหน้าที่เชื่อว่าผู้ต้องขังกระทำผิดจนเป็นเหตุให้ตัดสินในออกคำสั่งลงโทษ)

๗. <u>การลงนามในคำสั่ง</u>

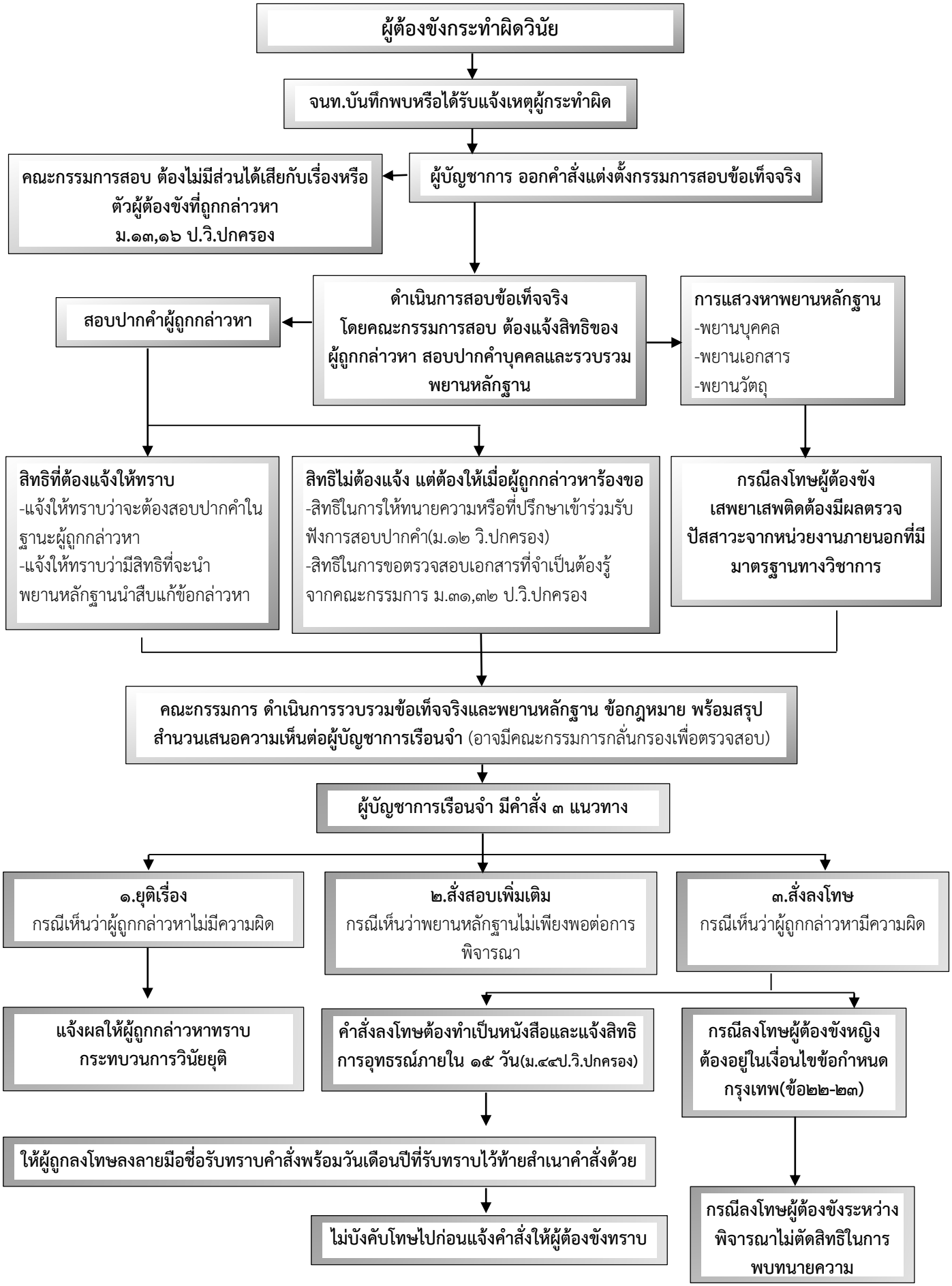
อำนาจในการลงโทษวินัยผู้ต้องขังในเรือนจำ เป็นอำนาจของผู้บัญชาการเรือนจำโดยตรง ดังนั้นคำสั่งลงโทษดังกล่าวจะต้องลงนามโดยผู้บัญชาการเรือนจำ หรือผู้รักษาราชการแทนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้บัญชาการเรือนจำเท่านั้น จะมอบหมายให้ผู้ใดปฏิบัติราชการแทนหรือทำการแทนไม่ได้

๘. <u>การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ</u>

การแจ้งสิทธิอุทธรณ์คำสั่งลงโทษให้ผู้ต้องขังที่ถูกลงโทษทราบตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ ให้แจ้งสิทธิการอุทธรณ์ให้ผู้ต้องขังทราบว่า หากผู้ต้องขังเห็นว่าคำสั่งลงโทษดังกล่าวไม่ถูกต้องมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อผู้ออกคำสั่งลงโทษได้**ภายใน ๑๕ วัน** นับแต่วันที่ผู้ต้องขังได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว ตาม**กฎกระทรวงฯ ข้อ ๒๑** ความว่าเมื่อผู้ต้องขังได้รับคำสั่งลงโทษทางวินัยแล้ว ไม่พอใจคำสั่งนั้น ให้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่ง โดยยื่นหนังสือต่อผู้ออกคำสั่งภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ผู้ต้องขังได้รับแจ้งคำสั่ง ประกอบ(วรรคท้าย)การอุทธรณ์ ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษของผู้บัญชาการเรือนจำ **และกฎกระทรวงฯข้อ ๒๒** การออกคำสั่งลงโทษทางวินัย การเพิกถอนการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์ และการแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย ให้นำความในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

อย่างไรก็ตามหากไม่ได้แจ้งสิทธิในเรื่องดังกล่าวก็ไม่ทำให้การลงโทษไม่สมบูรณ์ แต่ระยะเวลาการยื่นอุทธรณ์ผู้ถูกลงโทษจะขยายออกไปเป็น ๑ ปี นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

สรุปขั้นตอนการดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ต้องขัง

ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ต้องขัง

อ้างกฎกระทรวง การดำเนินการทางวินัยผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๓ ออกตามความในมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐

พ.ร.บ.ราชทัณฑ์ พ.ศ.๒๕๖๐

มาตรา ๖๘ “ผู้ต้องขังผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานเรือนจำ ข้อบังคับเรือนจำหรือระเบียบกรมราชทัณฑ์ ให้ถือว่าผู้ต้องขังผู้นั้นกระทำผิดวินัย”

มาตรา ๖๙ เมื่อผู้ต้องขังกระทำผิดวินัย จะถูกลงโทษสถานหนึ่งสถานใด ดังต่อไปนี้

(๑) ภาคทัณฑ์

(๒) งดการเลื่อนชั้นโดยมีกำหนดเวลา

(๓) ลดชั้น

(๔) ตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อไม่เกินสามเดือน เว้นแต่เป็นกรณีการติดต่อกับทนายความตามที่กฎหมายกำหนด หรือเป็นการติดต่อของผู้ต้องขังหญิงกับบุตรผู้เยาว์

(๕) ลดหรืองดประโยชน์และรางวัลทั้งหมดหรือแต่บางส่วนหรือบางอย่าง

(๖) ขังเดี่ยวไม่เกินหนึ่งเดือน

(๗) ตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษ

ในกรณีและเงื่อนไขอย่างใดจะลงโทษดังระบุไว้ในวรรคหนึ่ง การดำเนินการพิจารณาลงโทษ **การลงโทษ การเพิกถอน เปลี่ยนแปลง งด** หรือ**รอการลงโทษ** และ**การอุทธรณ์** รวมทั้งผู้มีอำนาจในการดำเนินการดังกล่าว ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่**กำหนดในกฎกระทรวง**

ความผิดเกี่ยวกับเรือนจำ ตามพ.ร.บ.ราชทัณฑ์ พ.ศ.๒๕๖๐

มาตรา ๗๑ ผู้ใดเข้าไปในเรือนจำโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเรือนจำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๒ ผู้ใดกระทำด้วยประการใดให้เข้ามาหรือให้ออกไปจากเรือนจำ หรือครอบครองหรือใช้ในเรือนจำ หรือรับจากหรือส่งมอบแก่ผู้ต้องขัง ซึ่งสิ่งของต้องห้าม ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ และสารระเหย รวมถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในการเสพ

(๒) สุราหรือของมึนเมาอย่างอื่น

(๓) เครื่องมืออันเป็นอุปกรณ์ในการหลบหนี

(๔) อาวุธ เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน

(๕) น้ำมันเชื้อเพลิงหรือวัตถุอื่นใดที่ก่อให้เกิดเพลิงได้

(๖) เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ หรือเครื่องมือสื่อสารอื่น รวมทั้งอุปกรณ์สำหรับสิ่งของดังกล่าว

(๗) สิ่งของอื่นที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อเรือนจำหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้งนี้ ตามที่กำหนดใน**กฎกระทรวง**

มาตรา ๗๓ ผู้ใดกระทำด้วยประการใดให้เข้ามาหรือให้ออกไปจากเรือนจำ หรือครอบครองหรือใช้ในเรือนจำ หรือรับจากหรือส่งมอบแก่ผู้ต้องขัง ซึ่งสิ่งของต้องห้าม ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) อุปกรณ์สำหรับเล่นการพนัน

(๒) ของเน่าเสียหรือของมีพิษต่อร่างกาย

(๓) เงินตรา

(๔) เครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับสักร่างกาย

(๕) สิ่งของอื่นที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อเรือนจำหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้งนี้ ตามที่กำหนดใน**กฎกระทรวง**

มาตรา ๗๔ สิ่งของต้องห้ามตามความในมาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๓ ไม่หมายความรวมถึงสิ่งของซึ่งมีไว้เพื่อใช้ในราชการ

สิ่งของต้องห้ามที่มีการฝ่าฝืนมาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๓ ให้ริบเสียทั้งสิ้น

ในกรณีสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๓ หากไม่มีการดำเนินการฟ้องร้องตามกฎหมาย ให้ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจดำเนินการกับสิ่งของต้องห้ามดังกล่าว ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดใน**กฎกระทรวง**

กฎกระทรวงฯ ๒๕๖๓ กำหนดกรอบลงโทษทางวินัย

ภาคทัณฑ์	**ข้อ ๘** ให้ผู้บัญชาการเรือนจำ**ภาคทัณฑ์**ผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง และได้สำนึกถึงความผิดที่ได้กระทำไปแล้ว การภาคทัณฑ์ตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำโดยวิธีเรียกตัวผู้ต้องขังมาว่ากล่าวสั่งสอน ให้ประพฤติตัวอยู่ในวินัย
งดการเลื่อนชั้นโดยมีกำหนดเวลา	**ข้อ ๙** ให้ผู้บัญชาการเรือนจำ**งดการเลื่อนชั้น**ผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิดดังต่อไปนี้ (๑) ประพฤติผิดระเบียบหรือข้อบังคับอันมีไว้สำหรับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับ บุคคลภายนอก (๒) นำสิ่งของซึ่งมิใช่ของตนเข้าหรือออกจากเรือนจำโดยไม่ได้รับอนุญาต (๓) ทำให้เกิดเหตุติดขัดในการงานของผู้ต้องขังคนอื่นโดยประมาท (๔) ทำให้ทรัพย์สินของทางราชการหรือของผู้อื่นเสียหาย (๕) กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๓

ลดชั้น	**ข้อ ๑๐** ให้ผู้บัญชาการเรือนจำ**ลดชั้น**ผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิด ดังต่อไปนี้ (๑) จงใจทำให้เกิดเหตุติดขัดในการงานของผู้ต้องขังคนอื่น (๒) จงใจทำให้ทรัพย์สินของทางราชการหรือของผู้อื่นเสียหาย (๓) กระด้างกระเดื่องต่อเจ้าพนักงานเรือนจำ (๔) พยายามหลบหนี (๕) ทำร้ายหรือพยายามทำร้ายร่างกายผู้อื่น (๖) ก่อการทะเลาะวิวาท (๗) เล่นการพนัน (๘) เสพของมึนเมา (๙) กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๓
เงื่อนไขการลดชั้น	**ข้อ ๑๑ การลดชั้น**ผู้ต้องขังตามข้อ ๑๐ ให้ลดตามลำดับ**ครั้งละหนึ่งชั้น** เว้นแต่กรณี ดังต่อไปนี้ **(๑) ประพฤติผิดเงื่อนไข**การคุมประพฤติและได้ตัวกลับคืนมา ไม่ว่าขณะที่ปล่อยตัวนักโทษ เด็ดขาดคนนั้นเพื่อคุมประพฤติจะเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นใด ให้ลดชั้นเป็นชั้น >**ต้องปรับปรุง** **(๒) เสพยาเสพติด** ให้ลดชั้นเป็นชั้น >**ต้องปรับปรุงมาก** **(๓) กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๒ (๑) หรือ(๖)** หรือร่วมกันกระทำผิด ทั้งในฐานะตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน หรือผู้ได้รับประโยชน์จากสิ่งของดังกล่าว ให้ลดชั้นเป็นชั้น >**ต้องปรับปรุงมาก** **(๔) หลบหนีไปและได้ตัวกลับคืนมา** ไม่ว่าก่อนหลบหนีนักโทษเด็ดขาดคนนั้นจะเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นใด ให้ลดชั้นเป็นชั้น >**ต้องปรับปรุงมาก** **(๕) ทำร้ายร่างกายเจ้าพนักงานเรือนจำ** เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเรือนจำ ให้ลดชั้นเป็นชั้น >**ต้องปรับปรุงมาก** **(๖) ฆ่าผู้อื่น ก่อการทะเลาะวิวาท หรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น** ให้ลดชั้นนักโทษเด็ดขาด ดังต่อไปนี้ (ก) ฆ่าผู้อื่น ก่อการทะเลาะวิวาท หรือทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย ให้ลดชั้นเป็นชั้น >**ต้องปรับปรุงมาก** (ข) ก่อการทะเลาะวิวาทหรือทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัสให้ลดชั้นสองชั้น เว้นแต่นักโทษเด็ดขาดคนนั้นเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นต้องปรับปรุง ให้ลดชั้นเป็นชั้น >**ต้องปรับปรุงมาก** **(๗) กรณีอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด**

ตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อ(ไม่เกินสามเดือน) เว้นแต่เป็นกรณีการติดต่อกับทนายความตามที่กฎหมายกำหนด หรือเป็นการติดต่อของผู้ต้องขังหญิงกับบุตรผู้เยาว์	**ข้อ ๑๒** ให้ผู้บัญชาการเรือนจำตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับบุคคลภายนอกแก่ผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิด ดังต่อไปนี้ (๑) ประพฤติผิดระเบียบหรือข้อบังคับอันมีไว้สำหรับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับบุคคลภายนอก (๒) นำสิ่งของซึ่งมิใช่ของตนเข้าหรือออกจากเรือนจำโดยไม่ได้รับอนุญาต (๓) กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๓ (๔) พยายามหลบหนีหรือหลบหนีไปแล้วแต่ได้ตัวกลับคืนมา
ลดหรืองดประโยชน์และรางวัลทั้งหมดหรือแต่บางส่วนหรือบางอย่าง	**ข้อ ๑๓** ให้ผู้บัญชาการเรือนจำลดประโยชน์และรางวัลแก่ผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิด ดังต่อไปนี้ (๑) ละทิ้งหรือเพิกเฉยต่อการงานอันเป็นหน้าที่ (๒) ทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย (๓) ก่อการทะเลาะวิวาทในขณะทำการงาน การลดประโยชน์และรางวัลตามวรรคหนึ่ง ให้พึงลดเพียงอย่างเดียวตามที่เห็นสมควร **ข้อ ๑๔** ให้ผู้บัญชาการเรือนจำงดประโยชน์และรางวัลแก่ผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิดตามข้อ ๑๓ โดยเจตนาและมีความเสียหายเกิดขึ้น และจะงดเพียงอย่างเดียวก็ได้
ขังเดี่ยว (ไม่เกินหนึ่งเดือน)	**ข้อ ๑๕** ให้ผู้บัญชาการเรือนจำ**ขังเดี่ยว**ผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิด ดังต่อไปนี้ (๑) เล่นการพนันโดยเป็นเจ้ามือหรือสมคบกับผู้อื่นเล่นการพนันตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป (๒) ทะเลาะวิวาทตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป (๓) เสพยาเสพติด (๔) กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๒(๑)หรือ (๖)หรือร่วมกันกระทำผิด ทั้งในฐานะตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน หรือผู้ได้รับประโยชน์จากสิ่งของดังกล่าว (๕) พยายามหลบหนีหรือหลบหนีไปแล้วแต่ได้ตัวกลับคืนมา (๖) ทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย (๗) กระด้างกระเดื่องต่อเจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นพัศดีขึ้นไป - การขังเดี่ยวตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำโดยวิธีแยกผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิดจากผู้ต้องขังอื่นและคุมขังไว้ในที่ที่จัดขึ้นเป็นพิเศษ และห้ามการติดต่อหรือพูดจากับผู้อื่น เว้นแต่เป็นสิทธิตามที่กฎหมายกำหนด

	- ให้พัศดีจัดให้มีผู้คอยตรวจการขังเดี่ยวให้เป็นไปตามวรรคสอง ในกรณีที่ผู้ต้องขังมีอาการเจ็บป่วย ให้มีการรักษาพยาบาล - หากการกระทำผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดที่จะต้องถูกลงโทษตามข้ออื่นด้วย ให้ลงโทษตามข้อนั้นก่อน แล้วจึงลงโทษขังเดี่ยวอีกสถานหนึ่ง - <u>การลงโทษขังเดี่ยวให้กระทำได้ไม่เกิน ๑ เดือน ถ้าขังเดี่ยวเกินกว่า ๑๕ วัน ให้กระทำ ต่อเนื่องได้ครั้งละไม่เกิน ๑๕ วัน โดยมีระยะเวลาเว้นช่วงในแต่ละครั้งไม่น้อยกว่า ๕ วัน</u>
ตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษ	**ข้อ ๑๖** นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกแล้ว ให้ผู้บัญชาการเรือนจำ ตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกในกรณีที่กระทำผิด ดังต่อไปนี้ **(๑) ไม่เกิน ๑๕ วัน** (ก) ฝ่าฝืนระเบียบหรือข้อบังคับของเรือนจำ (ข) เล่นการพนัน (ค) ก่อการทะเลาะวิวาทกับผู้ต้องขัง (ง) กระด้างกระเดื่องต่อเจ้าพนักงานเรือนจำ **(๒) ตั้งแต่ ๑๕ วันแต่ไม่เกิน ๓๐ วัน** (ก) ละทิ้งหรือเพิกเฉยต่อการงานอันเป็นหน้าที่ (ข) พยายามทำให้ผู้อื่นหรือกิจการของเรือนจำเสียหาย (ค) ทะเลาะวิวาทตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป (ง) ทำร้ายหรือพยายามทำร้ายผู้อื่น **(๓) ตั้งแต่ ๓๐ วันแต่ไม่เกิน ๖๐ วัน** (ก) ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงานเรือนจำ (ข) กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๓ (ค) สมคบกับผู้อื่นก่อความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น (ง) จงใจทำให้ผู้อื่นหรือกิจการของเรือนจำเสียหาย (จ) พยายามหลบหนีหรือหลบหนีไปแล้วแต่ได้ตัวกลับคืนมา (ฉ) ทำร้ายหรือพยายามทำร้ายเจ้าพนักงานเรือนจำ เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเรือนจำ ในกรณีที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งกระทำผิดวินัยมีวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกน้อยกว่าที่จะถูกตัด ให้ตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกที่มีอยู่ทั้งหมด

	การตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกตามข้อนี้ ไม่ให้ใช้บังคับแก่กรณีการได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกตามมาตรา ๕๒(๖) *(วันลดวันต้องโทษเกิดจากการทำงานสาธารณประโยชน์)*

ข้อ ๑๗ ถ้ามีการกระทำผิดอย่างอื่นนอกจากที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาลงโทษทางวินัยตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๘ กรณีผู้ต้องขังครอบครองหรือใช้สิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๓ ในขณะที่อยู่นอกเรือนจำ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำลงโทษทางวินัยเช่นเดียวกับการกระทำผิดวินัยในเรือนจำ

ข้อ ๑๙ กรณีที่ผู้ต้องขังกระทำผิดวินัยและความผิดนั้นมีโทษหลายสถาน **ห้ามลงโทษเกินกว่า ๓ สถาน**

ข้อ ๒๐ กรณีที่ผู้ต้องขังกระทำผิดวินัยและไม่อยู่ในสถานะที่จะลงโทษตามที่กฎหมายกำหนดได้ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำลงโทษทางวินัยสถานอื่นตามความเหมาะสม

ข้อ ๒๑ เมื่อผู้ต้องขังได้รับคำสั่งลงโทษทางวินัยแล้ว ไม่พอใจคำสั่งนั้น ให้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่ง โดยยื่นหนังสือต่อผู้ออกคำสั่งภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ผู้ต้องขังได้รับแจ้งคำสั่ง

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษของผู้บัญชาการเรือนจำ

ข้อ ๒๒ การออกคำสั่งลงโทษทางวินัย การเพิกถอน การอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์ และการแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย ให้นำความในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๓ กรณีที่มีการเพิกถอนคำสั่งลงโทษผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิดวินัย ให้ผู้บัญชาการเรือนจำ ดำเนินการเยียวยาผู้ต้องขังซึ่งถูกลงโทษ ดังต่อไปนี้

(๑) โทษงดการเลื่อนชั้น ให้เลื่อนชั้นย้อนหลังไปถึงงวดการเลื่อนชั้นที่ถูกงด

(๒) โทษลดชั้น ให้คืนชั้นกลับสู่ชั้นเดิมก่อนถูกลงโทษและให้ย้อนหลังไปถึงวันที่คำสั่งลงโทษมีผลใช้บังคับ

(๓) โทษตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับบุคคลภายนอก ให้จัดวันเยี่ยม ทดแทนนอกจากวันเยี่ยมปกติเท่ากับจำนวนวันที่ถูกตัด

(๔) โทษขังเดี่ยว ให้จัดให้ได้รับการเยี่ยมเยียนเพิ่มขึ้นนอกจากวันเยี่ยมปกติเป็นจำนวนสองเท่าของวันที่ถูกขังเดี่ยว หรือเพิ่มระยะเวลาการเยี่ยมเยียนเป็นสองเท่าของระยะเวลาตามปกติ

(๕) โทษตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุก ให้คืนจำนวนวันที่ได้รับการลดวัน ต้องโทษจำคุกเท่ากับจำนวนวันที่ถูกตัด

เมื่อเพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัยแล้ว ให้บันทึกการเพิกถอนคำสั่งในทะเบียนประวัติผู้ต้องขังคนนั้น และให้ได้รับสิทธิประโยชน์ที่เป็นผลจากการถูกลงโทษนั้นคืนด้วย

การเพิกถอน เปลี่ยนแปลง งดหรือรอการลงโทษ

หากมีกรณีผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัยของเรือนจำเจ็บป่วยหรือไม่อาจรับโทษวินัยได้ อาจมีการการเพิกถอน เปลี่ยนแปลง งดหรือรอการลงโทษได้ ตาม**กฎกระทรวง ข้อ ๗** ความว่าในกรณีที่เจ้าพนักงานเรือนจำเห็นว่า ผู้ต้องขังซึ่งจะได้รับโทษหรืออยู่ระหว่าง การลงโทษทางวินัยตามมาตรา ๖๙ เจ็บป่วยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นใดที่สมควรเพิกถอน เปลี่ยนแปลง งด หรือรอการลงโทษ ให้รายงานไปยังผู้บัญชาการเรือนจำ

เมื่อผู้บัญชาการเรือนจำได้รับรายงานตามวรรคหนึ่ง อาจเรียกเจ้าพนักงานเรือนจำ หรือผู้ต้องขังมาชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาเพิกถอน เปลี่ยนแปลง งด หรือรอการลงโทษก็ได้ และเมื่อผู้บัญชาการเรือนจำได้พิจารณาและมีคำสั่งประการใดแล้ว ให้เจ้าพนักงานเรือนจำปฏิบัติตามคำสั่งและบันทึกเหตุแห่งการเพิกถอน เปลี่ยนแปลง งด หรือรอการลงโทษ คำสั่งของผู้บัญชาการเรือนจำให้เป็นที่สุด

ผู้ต้องขังกระทำผิดอาญาในเรือนจำ

มาตรา ๗๐ ในกรณีที่ผู้ต้องขังได้กระทำ**ความผิดอาญา**ขึ้นภายในเรือนจำและความผิดนั้นเป็นความผิดลหุโทษ ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ของเรือนจำ ความผิดตามมาตรา ๗๓ หรือความผิดฐานพยายามหลบหนีที่คุมขัง ให้ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจวินิจฉัยลงโทษฐานผิดวินัยตามพระราชบัญญัตินี้และจะนำเรื่องขึ้นเสนอต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการสอบสวนหรือฟ้องร้องตามกฎหมายด้วยก็ได้

ความผิดตามวรรคหนึ่ง ที่ผู้บัญชาการเรือนจำจะใช้อำนาจวินิจฉัยลงโทษทางวินัย ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

ความในมาตรานี้ไม่ตัดสิทธิของเอกชนที่จะเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีอาญาหรือคดีแพ่งตามกฎหมาย

มาตรา ๗๕ ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๓ เป็นเจ้าพนักงานเรือนจำหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้เข้าไปปฏิบัติหน้าที่หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเรือนจำ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

กฎกระทรวงการดำเนินการกับสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๓ ในกรณีที่ไม่มีการดำเนินการฟ้องร้องตามกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อ ๑ ในกรณีที่เจ้าพนักงานเรือนจำตรวจพบสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๓ และไม่ดำเนินการฟ้องร้องผู้ต้องขังซึ่งเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งของต้องห้ามดังกล่าว ให้ผู้บัญชาการเรือนจำดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ต้องขังนั้น และจัดทำบัญชีจัดเก็บสิ่งของต้องห้ามดังกล่าวเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินการทางวินัย

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องแยกเก็บรักษาสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๓ ให้เรือนจำจัดสถานที่เก็บรักษาสิ่งของต้องห้ามนั้นแยกต่างหากเพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาหลักฐาน

ข้อ ๒ เมื่อผู้บัญชาการเรือนจำได้ดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ต้องขังซึ่งเป็นเจ้าของ หรือผู้ครอบครองสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๓ แล้ว ให้ดำเนินการกับสิ่งของต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เงินตรา ให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ในกรณีที่เป็นเงินตราสกุลอื่นที่ไม่ใช่เงินบาท ให้แลกเปลี่ยนเป็นเงินบาทแล้วนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน หากไม่สามารถแลกเปลี่ยนได้ ให้ดำเนินการตามที่เห็นสมควร

(๒) สิ่งของอื่น ให้ทำลาย ทำให้เสื่อมสภาพ หรือทำให้ใช้การไม่ได้

ตารางการลงโทษทางวินัยผู้ต้องขัง ตามกฎกระทรวง

ฐานความผิด ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	พรบ.รท.๖๐/กฎกระทรวง๖๓	บทลงโทษ
ประพฤติผิดระเบียบหรือข้อบังคับอันมีไว้สำหรับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับบุคคลภายนอก	ม.๖๙(๒), ประกอบกฎฯข้อ ๙ ม.๖๙(๔) ประกอบกฎฯข้อ ๑๒	-งดการเลื่อนชั้น -ตัดการเยี่ยม
นำสิ่งของซึ่งมิใช่ของตนเข้าหรือออกจากเรือนจำโดยไม่ได้รับอนุญาต	ม.๖๙(๒), ประกอบกฎฯข้อ ๙ ม.๖๙(๔) ประกอบกฎฯข้อ ๑๒	-งดการเลื่อนชั้น -ตัดการเยี่ยม
ทำให้เกิดเหตุติดขัดในการงานของผู้ต้องขังคนอื่นโดยประมาท	ม.๖๙(๒) ประกอบกฎฯข้อ ๙	-งดการเลื่อนชั้น
จงใจทำให้เกิดเหตุติดขัดในการงานของผู้ต้องขังคนอื่น	ม.๖๙(๓) ประกอบกฎฯข้อ ๑๐	-ลดชั้น
ทำให้ทรัพย์สินของทางราชการหรือของผู้อื่นเสียหาย	ม.๖๙(๒) ประกอบกฎฯข้อ ๙	-งดการเลื่อนชั้น
ทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย	ม.๖๙(๕) ประกอบกฎฯข้อ ๑๓	-งดหรือลดประโยชน์
จงใจทำให้ทรัพย์สินของทางราชการหรือของผู้อื่นเสียหาย	ม.๖๙(๓) ประกอบกฎฯข้อ ๑๐	-ลดชั้น
จงใจทำให้ผู้อื่นหรือกิจการของเรือนจำเสียหาย	ม.๖๙(๗) ประกอบกฎฯข้อ ๑๖	-ตัดจำนวนวันลดโทษ
พยายามทำให้ผู้อื่นหรือกิจการของเรือนจำเสียหาย	ม.๖๙(๗) ประกอบกฎฯข้อ ๑๖	-ตัดจำนวนวันลดโทษ
กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๓	ม.๖๙(๒) ประกอบกฎฯข้อ ๙ ม.๖๙(๓) ประกอบกฎฯข้อ ๑๐ ม.๖๙(๔) ประกอบกฎฯข้อ ๑๒ ม.๖๙(๗) ประกอบกฎฯข้อ ๑๖	-งดการเลื่อนชั้น -ลดชั้น -ตัดการเยี่ยม -ตัดจำนวนวันลดโทษ
กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๒(๑) หรือ (๖)หรือร่วมกันกระทำผิดทั้งในฐานะตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุนหรือผู้ได้รับประโยชน์จากสิ่งของดังกล่าว	ม.๖๙(๖) ประกอบกฎฯข้อ ๑๕	-ขังเดี่ยว
กระด้างกระเดื่องต่อเจ้าพนักงานเรือนจำ	ม.๖๙(๓) ประกอบกฎฯข้อ ๑๐ ม.๖๙(๗) ประกอบกฎฯข้อ ๑๖	-ลดชั้น -ตัดจำนวนวันลดโทษ
กระด้างกระเดื่องต่อเจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นพัศดีขึ้นไป	ม.๖๙(๖) ประกอบกฎฯข้อ ๑๕	-ขังเดี่ยว
ฝ่าฝืนระเบียบหรือข้อบังคับของเรือนจำ	ม.๖๙(๗) ประกอบกฎฯข้อ ๑๖	-ตัดจำนวนวันลดโทษ

ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงานเรือนจำ	ม.๖๙(๗) ประกอบกฎฯข้อ ๑๖	-ตัดจำนวนวันลดโทษ
พยายามหลบหนี	ม.๖๙(๓) ประกอบกฎฯข้อ ๑๐	-ลดชั้น
พยายามหลบหนี หรือหลบหนีไปแล้วแต่ได้ตัวกลับคืนมา	ม.๖๙(๔) ประกอบกฎฯข้อ ๑๒ ม.๖๙(๖) ประกอบกฎฯข้อ ๑๕ ม.๖๙(๗) ประกอบกฎฯข้อ ๑๖	-ตัดการเยี่ยม -ขังเดี่ยว -ตัดจำนวนวันลดโทษ
ทำร้ายหรือพยายามทำร้ายร่างกายผู้อื่น	ม.๖๙(๓) ประกอบกฎฯข้อ ๑๐ ม.๖๙(๗) ประกอบกฎฯข้อ ๑๖	-ลดชั้น -ตัดจำนวนวันลดโทษ
ทำร้ายหรือพยายามทำร้ายเจ้าพนักงานเรือนจำ เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเรือนจำ	ม.๖๙(๗) ประกอบกฎฯข้อ ๑๖	-ตัดจำนวนวันลดโทษ
ทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย	ม.๖๙(๖) ประกอบกฎฯข้อ ๑๕	-ขังเดี่ยว
ก่อการทะเลาะวิวาท	ม.๖๙(๓) ประกอบกฎฯข้อ ๑๐	-ลดชั้น
ก่อการทะเลาะวิวาทกับผู้ต้องขัง	ม.๖๙(๗) ประกอบกฎฯข้อ ๑๖	-ตัดจำนวนวันลดโทษ
ทะเลาะวิวาทตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป	ม.๖๙(๖) ประกอบกฎฯข้อ ๑๕ ม.๖๙(๗) ประกอบกฎฯข้อ ๑๖	-ขังเดี่ยว -ตัดจำนวนวันลดโทษ
ก่อการทะเลาะวิวาทในขณะทำการงาน	ม.๖๙(๕) ประกอบกฎฯข้อ ๑๓	-ลด,งดประโยชน์
เล่นการพนัน	ม.๖๙(๓) ประกอบกฎฯข้อ ๑๐ ม.๖๙(๗) ประกอบกฎฯข้อ ๑๖	-ลดชั้น -ตัดจำนวนวันลดโทษ
เล่นการพนันโดยเป็นเจ้ามือหรือสมคบกับผู้อื่นเล่นการพนันตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป	ม.๖๙(๖) ประกอบกฎฯข้อ ๑๕	-ขังเดี่ยว
เสพยาเสพติด	ม.๖๙(๖) ประกอบกฎฯข้อ ๑๕	-ขังเดี่ยว
เสพของมึนเมา	ม.๖๙(๓) ประกอบกฎฯข้อ ๑๐	-ลดชั้น
ละทิ้งหรือเพิกเฉยต่อการงานอันเป็นหน้าที่	ม.๖๙(๕) ประกอบกฎฯข้อ ๑๓ ม.๖๙(๗) ประกอบกฎฯข้อ ๑๖	-ลด,งดประโยชน์ -ตัดจำนวนวันลดโทษ
สมคบกับผู้อื่นก่อความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น	ม.๖๙(๗) ประกอบกฎฯข้อ ๑๖	-ตัดจำนวนวันลดโทษ
ฐานความผิดอื่น ๆ นอกจากที่กำหนดในกฎกระทรวง (อำนาจ ผบ.)	ม.๖๙(๑-๗)ประกอบกฎฯข้อ ๑๗ ม.๖๙(๑-๗)ประกอบกฎฯข้อ ๑๙	-ลงโทษได้ทุกสถาน -แต่ไม่เกิน ๓ สถาน

ภาคผนวก

กฎกระทรวง

การดำเนินการทางวินัยผู้ต้องขัง

พ.ศ. ๒๕๖๓

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) หมวด ๕ การลงโทษฐานผิดวินัย ของส่วนที่ ๗ วินัยของผู้ต้องขัง ข้อ ๙๙ ถึงข้อ ๑๑๙ แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙

(๒) ข้อ ๔ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๒๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙

(๓) ข้อ ๔ และข้อ ๕ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๕๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙

ข้อ ๒ เมื่อเจ้าพนักงานเรือนจำพบเห็นหรือทราบว่าผู้ต้องขังกระทำผิดวินัย ให้ทำบันทึกรายงานพฤติการณ์แห่งการกระทำที่กล่าวหา หรือเป็นที่สงสัยว่ากระทำผิด ชื่อตัว และชื่อสกุลของผู้กระทำผิด วัน เวลา และสถานที่เกิดเหตุ และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องเท่าที่มี หรือรวบรวมได้เสนอผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปทราบ และเสนอผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณา

ข้อ ๓ เมื่อผู้บัญชาการเรือนจำได้รับบันทึกรายงานพฤติการณ์ตามข้อ ๒ แล้ว ให้แต่งตั้งเจ้าพนักงานเรือนจำจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินห้าคน เพื่อสอบสวนการกระทำผิดวินัย เว้นแต่การกระทำผิดนั้นมีกระบวนการในการพิจารณาลงโทษเป็นการเฉพาะ

ข้อ ๔ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามข้อ ๓ แจ้งข้อกล่าวหา ให้ผู้ต้องขังซึ่งถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งสอบถามว่าจะให้การรับสารภาพหรือปฏิเสธ และให้จัดทำบันทึกคำให้การดังกล่าวไว้ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และนำพยานหลักฐานมาแสดงเพื่อประกอบคำให้การต่อสู้ได้อย่างเต็มที่

ข้อ ๕ เจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามข้อ ๓ ต้องดำเนินการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จโดยไม่ชักช้า แล้วเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการเรือนจำถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำผิดวินัย รวมทั้งโทษที่จะลงแก่ผู้ต้องขัง

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานเรือนจำดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่อธิบดีกำหนด

ข้อ ๖ ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจลงโทษทางวินัยผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิดวินัยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๙

คำสั่งลงโทษทางวินัยให้มีผลนับแต่วันที่ผู้ต้องขังได้รับแจ้งคำสั่ง

ข้อ ๗ ในกรณีที่เจ้าพนักงานเรือนจำเห็นว่า ผู้ต้องขังซึ่งจะได้รับโทษหรืออยู่ระหว่างการลงโทษทางวินัยตามมาตรา ๖๙ เจ็บป่วยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นใดที่สมควรเพิกถอน เปลี่ยนแปลง งด หรือรอการลงโทษ ให้รายงานไปยังผู้บัญชาการเรือนจำ

เมื่อผู้บัญชาการเรือนจำได้รับรายงานตามวรรคหนึ่ง อาจเรียกเจ้าพนักงานเรือนจำ หรือผู้ต้องขังมาชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาเพิกถอน เปลี่ยนแปลง งด หรือรอการลงโทษก็ได้ และเมื่อผู้บัญชาการเรือนจำได้พิจารณาและมีคำสั่งประการใดแล้ว ให้เจ้าพนักงานเรือนจำปฏิบัติตามคำสั่งและบันทึกเหตุแห่งการเพิกถอน เปลี่ยนแปลง งด หรือรอการลงโทษ

คำสั่งของผู้บัญชาการเรือนจำตามวรรคสอง ให้เป็นที่สุด

ข้อ ๘ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำภาคทัณฑ์ผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง และได้สำนึกถึงความผิดที่ได้กระทำไปแล้ว

การภาคทัณฑ์ตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำโดยวิธีเรียกตัวผู้ต้องขังมาว่ากล่าวสั่งสอน ให้ประพฤติตัวอยู่ในวินัย

ข้อ ๙ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำงดการเลื่อนชั้นผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิด ดังต่อไปนี้

(๑) ประพฤติผิดระเบียบหรือข้อบังคับอันมีไว้สำหรับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับบุคคลภายนอก

(๒) นำสิ่งของซึ่งมิใช่ของตนเข้าหรือออกจากเรือนจำโดยไม่ได้รับอนุญาต

(๓) ทำให้เกิดเหตุติดขัดในการงานของผู้ต้องขังคนอื่นโดยประมาท

(๔) ทำให้ทรัพย์สินของทางราชการหรือของผู้อื่นเสียหาย

(๕) กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๓

ข้อ ๑๐ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำลดชั้นผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิด ดังต่อไปนี้

(๑) จงใจทำให้เกิดเหตุติดขัดในการงานของผู้ต้องขังคนอื่น

(๒) จงใจทำให้ทรัพย์สินของทางราชการหรือของผู้อื่นเสียหาย

(๓) กระด้างกระเดื่องต่อเจ้าพนักงานเรือนจำ

(๔) พยายามหลบหนี

(๕) ทำร้ายหรือพยายามทำร้ายร่างกายผู้อื่น

(๖) ก่อการทะเลาะวิวาท

(๗) เล่นการพนัน

(๘) เสพของมึนเมา

(๙) กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๓

ข้อ ๑๑ การลดชั้นผู้ต้องขังตามข้อ ๑๐ ให้ลดตามลำดับครั้งละหนึ่งชั้น เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) ประพฤติผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติและได้ตัวกลับคืนมา ไม่ว่าขณะที่ปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดคนนั้นเพื่อคุมประพฤติจะเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นใด ให้ลดชั้นเป็นชั้นต้องปรับปรุง

(๒) เสพยาเสพติด ให้ลดชั้นเป็นชั้นต้องปรับปรุงมาก

(๓) กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๒ (๑) หรือ (๖) หรือร่วมกันกระทำผิดทั้งในฐานะตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน หรือผู้ได้รับประโยชน์จากสิ่งของดังกล่าว ให้ลดชั้นเป็นชั้นต้องปรับปรุงมาก

(๔) หลบหนีไปและได้ตัวกลับคืนมา ไม่ว่าก่อนหลบหนีนักโทษเด็ดขาดคนนั้นจะเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นใด ให้ลดชั้นเป็นชั้นต้องปรับปรุงมาก

(๕) ทำร้ายร่างกายเจ้าพนักงานเรือนจำ เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเรือนจำ ให้ลดชั้นเป็นชั้นต้องปรับปรุงมาก

(๖) ฆ่าผู้อื่น ก่อการทะเลาะวิวาท หรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น ให้ลดชั้นนักโทษเด็ดขาดดังต่อไปนี้

(ก) ฆ่าผู้อื่น ก่อการทะเลาะวิวาท หรือทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย ให้ลดชั้นเป็นชั้นต้องปรับปรุงมาก

(ข) ก่อการทะเลาะวิวาทหรือทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส ให้ลดชั้นสองชั้น เว้นแต่นักโทษเด็ดขาดคนนั้นเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นต้องปรับปรุง ให้ลดชั้นเป็นชั้นต้องปรับปรุงมาก

(๗) กรณีอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ข้อ ๑๒ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับบุคคลภายนอกแก่ผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิด ดังต่อไปนี้

(๑) ประพฤติผิดระเบียบหรือข้อบังคับอันมีไว้สำหรับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับบุคคลภายนอก

(๒) นำสิ่งของซึ่งมิใช่ของตนเข้าหรือออกจากเรือนจำโดยไม่ได้รับอนุญาต

(๓) กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๓

(๔) พยายามหลบหนีหรือหลบหนีไปแล้วแต่ได้ตัวกลับคืนมา

ข้อ ๑๓ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำลดประโยชน์และรางวัลแก่ผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิด ดังต่อไปนี้

(๑) ละทิ้งหรือเพิกเฉยต่อการงานอันเป็นหน้าที่

(๒) ทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย

(๓) ก่อการทะเลาะวิวาทในขณะทำการงาน

การลดประโยชน์และรางวัลตามวรรคหนึ่ง ให้พึงลดเพียงอย่างเดียวตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๔ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำงดประโยชน์และรางวัลแก่ผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิดตามข้อ ๑๓ โดยเจตนาและมีความเสียหายเกิดขึ้น และจะงดเพียงอย่างเดียวก็ได้

ข้อ ๑๕ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำขังเดี่ยวผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิด ดังต่อไปนี้

(๑) เล่นการพนันโดยเป็นเจ้ามือหรือสมคบกับผู้อื่นเล่นการพนันตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป

(๒) ทะเลาะวิวาทตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป

(๓) เสพยาเสพติด

(๔) กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๒ (๑) หรือ (๖) หรือร่วมกันกระทำผิดทั้งในฐานะตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน หรือผู้ได้รับประโยชน์จากสิ่งของดังกล่าว

(๕) พยายามหลบหนีหรือหลบหนีไปแล้วแต่ได้ตัวกลับคืนมา

(๖) ทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย

(๗) กระด้างกระเดื่องต่อเจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นพัศดีขึ้นไป

การขังเดี่ยวตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำโดยวิธีแยกผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิดจากผู้ต้องขังอื่นและคุมขังไว้ในที่ที่จัดขึ้นเป็นพิเศษ และห้ามการติดต่อหรือพูดจากับผู้อื่น เว้นแต่เป็นสิทธิตามที่กฎหมายกำหนด

ให้พัศดีจัดให้มีผู้คอยตรวจการขังเดี่ยวให้เป็นไปตามวรรคสอง ในกรณีที่ผู้ต้องขังมีอาการเจ็บป่วย ให้มีการรักษาพยาบาล

หากการกระทำผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดที่จะต้องถูกลงโทษตามข้ออื่นด้วย ให้ลงโทษตามข้อนั้นก่อน แล้วจึงลงโทษขังเดี่ยวอีกสถานหนึ่ง

การลงโทษขังเดี่ยวให้กระทำได้ไม่เกินหนึ่งเดือน ถ้าขังเดี่ยวเกินกว่าสิบห้าวัน ให้กระทำต่อเนื่องได้ครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน โดยมีระยะเวลาเว้นช่วงในแต่ละครั้งไม่น้อยกว่าห้าวัน

ข้อ ๑๖ นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกแล้ว ให้ผู้บัญชาการเรือนจำตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกในกรณีที่กระทำผิด ดังต่อไปนี้

(๑) ไม่เกินสิบห้าวัน

(ก) ฝ่าฝืนระเบียบหรือข้อบังคับของเรือนจำ

(ข) เล่นการพนัน

(ค) ก่อการทะเลาะวิวาทกับผู้ต้องขัง

(ง) กระด้างกระเดื่องต่อเจ้าพนักงานเรือนจำ

(๒) ตั้งแต่สิบห้าวันแต่ไม่เกินสามสิบวัน

(ก) ละทิ้งหรือเพิกเฉยต่อการงานอันเป็นหน้าที่

(ข) พยายามทำให้ผู้อื่นหรือกิจการของเรือนจำเสียหาย

(ค) ทะเลาะวิวาทตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป

(ง) ทำร้ายหรือพยายามทำร้ายผู้อื่น

(๓) ตั้งแต่สามสิบวันแต่ไม่เกินหกสิบวัน

(ก) ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงานเรือนจำ

(ข) กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๓

(ค) สมคบกับผู้อื่นก่อความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น

(ง) จงใจทำให้ผู้อื่นหรือกิจการของเรือนจำเสียหาย

(จ) พยายามหลบหนีหรือหลบหนีไปแล้วแต่ได้ตัวกลับคืนมา

(ฉ) ทำร้ายหรือพยายามทำร้ายเจ้าพนักงานเรือนจำ เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเรือนจำ

ในกรณีที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งกระทำผิดวินัยมีวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกน้อยกว่าที่จะถูกตัดให้ตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกที่มีอยู่ทั้งหมด

การตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกตามข้อนี้ ไม่ให้ใช้บังคับแก่กรณีการได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกตามมาตรา ๕๒ (๖)

ข้อ ๑๗ ถ้ามีการกระทำผิดอย่างอื่นนอกจากที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาลงโทษทางวินัยตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๘ กรณีผู้ต้องขังครอบครองหรือใช้สิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๓ ในขณะที่อยู่นอกเรือนจำ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำลงโทษทางวินัยเช่นเดียวกับการกระทำผิดวินัยในเรือนจำ

ข้อ ๑๙ กรณีที่ผู้ต้องขังกระทำผิดวินัยและความผิดนั้นมีโทษหลายสถาน ห้ามลงโทษเกินกว่าสามสถาน

ข้อ ๒๐ กรณีที่ผู้ต้องขังกระทำผิดวินัยและไม่อยู่ในสถานะที่จะลงโทษตามที่กฎหมายกำหนดได้ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำลงโทษทางวินัยสถานอื่นตามความเหมาะสม

ข้อ ๒๑ เมื่อผู้ต้องขังได้รับคำสั่งลงโทษทางวินัยแล้ว ไม่พอใจคำสั่งนั้น ให้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งโดยยื่นหนังสือต่อผู้ออกคำสั่งภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้ต้องขังได้รับแจ้งคำสั่ง

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษของผู้บัญชาการเรือนจำ

ข้อ ๒๒ การออกคำสั่งลงโทษทางวินัย การเพิกถอน การอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์ และการแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย ให้นำความในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๓ กรณีที่มีการเพิกถอนคำสั่งลงโทษผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิดวินัย ให้ผู้บัญชาการเรือนจำดำเนินการเยียวยาผู้ต้องขังซึ่งถูกลงโทษ ดังต่อไปนี้

(๑) โทษงดการเลื่อนชั้น ให้เลื่อนชั้นย้อนหลังไปถึงงวดการเลื่อนชั้นที่ถูกงด

(๒) โทษลดชั้น ให้คืนชั้นกลับสู่ชั้นเดิมก่อนถูกลงโทษและให้ย้อนหลังไปถึงวันที่คำสั่งลงโทษมีผลใช้บังคับ

(๓) โทษตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับบุคคลภายนอก ให้จัดวันเยี่ยมทดแทนนอกจากวันเยี่ยมปกติเท่ากับจำนวนวันที่ถูกตัด

(๔) โทษขังเดี่ยว ให้จัดให้ได้รับการเยี่ยมเยียนเพิ่มขึ้นนอกจากวันเยี่ยมปกติเป็นจำนวนสองเท่าของวันที่ถูกขังเดี่ยว หรือเพิ่มระยะเวลาการเยี่ยมเยียนเป็นสองเท่าของระยะเวลาตามปกติ

(๕) โทษตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุก ให้คืนจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกเท่ากับจำนวนวันที่ถูกตัด

เมื่อเพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัยแล้ว ให้บันทึกการเพิกถอนคำสั่งในทะเบียนประวัติผู้ต้องขังคนนั้น และให้ได้รับสิทธิประโยชน์ที่เป็นผลจากการถูกลงโทษนั้นคืนด้วย

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓
สมศักดิ์ เทพสุทิน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๖๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ บัญญัติให้การดำเนินการพิจารณาลงโทษทางวินัย การลงโทษ การเพิกถอน การเปลี่ยนแปลง การงด หรือการรอการลงโทษ และการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย ของผู้ต้องขัง รวมทั้งผู้มีอำนาจในการดำเนินการดังกล่าว ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ข้อบังคับเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรให้มีข้อบังคับเรือนจำ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในเรือนจำ และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ ในการควบคุมและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ให้เหมาะสมกับสภาวการณ์ ในปัจจุบัน อันก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ภารกิจของเรือนจำจังหวัดมหาสารคามสอดคล้องกับนโยบายของกรมราชทัณฑ์

อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๓ และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๓๔ ประกอบกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความใน มาตรา ๗๖ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำและการแต่งตั้ง ผู้ช่วยเหลือกรมราชทัณฑ์ พ.ศ.๒๕๖๑ ข้อ ๑๓

ผู้บัญชาการเรือนจำ จึงกำหนด ข้อบังคับของเรือนจำ ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒. ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓. บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือหนังสือสั่งการอื่นใดของเรือนจำจังหวัดมหาสารคามที่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้ ให้ใช้ข้อบังคับนี้แทน

หมวดที่ ๑

สิ่งของ

ข้อ ๔. ห้ามมิให้ผู้ต้องขังนำเข้ามาหรือเอาออกไปจากเรือนจำ มีหรือครอบครอง หรือเก็บรักษาไว้ หรือใช้ในเรือนจำซึ่งสิ่งของดังต่อไปนี้

(๑) เงินตรา

(๒) ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและสารระเหย

(๓) สุราหรือของมึนเมาอย่างอื่น

(๔) อุปกรณ์สำหรับเล่นการพนัน

(๕) เครื่องมืออันเป็นอุปกรณ์ในการหลบหนี

(๖) อาวุธ เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน

(๗) ของเน่าเสียหรือของมีพิษต่อร่างกาย

(๘) น้ำมันเชื้อเพลิงหรือวัตถุอื่นใดที่ก่อให้เกิดเพลิงได้

(๙) สัตว์มีชีวิตและห้ามเลี้ยงสิ่งมีชีวิต

(๑๐) เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ หรือเครื่องมือสื่อสารอื่น รวมทั้งอุปกรณ์สำหรับสิ่งของดังกล่าว วัตถุ เอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย หรือเสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๑๑) เครื่องมือ อุปกรณ์ ในการสักร่างกายอันได้แก่ หมึก หรือสิ่งอื่นที่ใช้แทนหมึก สิ่งอื่นๆอันเป็นส่วนประกอบที่ทำขึ้น ดัดแปลง หรือโดยสภาพเป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสัก

(๑๒) ห้ามมีลูกแก้ว(มุก)หรือสิ่งคล้ายคลึงกันหรืออุปกรณ์ใดๆ เพื่อนำไปใส่ร่างกายตนเองหรือผู้อื่น

(๑๓) ห้ามมีหรือใส่เครื่องประดับทั้งเป็นโลหะหรือมิใช่โลหะ

(๑๔) ห้ามมีสิ่งของหรือวัตถุใดๆที่ก่อให้เกิดประกายไฟ

(๑๕) สิ่งของอื่นที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อเรือนจำหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ข้อ ๕. ห้ามผู้ต้องขัง กระทำการหรือไม่กระทำการ มี/ครอบครองหรือห้ามมี/ห้ามครอบครองดังต่อไปนี้

(๑) ห้ามกระทำความผิดกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง รวมทั้งกฎหมายอื่นๆ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับอื่นใด ภายในเรือนจำ

(๒) ห้ามลักทรัพย์

(๓) ห้ามติดต่อกับผู้ต้องขังอื่น ขณะอยู่บนห้องแยกการควบคุม (ห้องซอย) โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเรือนจำ

(๔) ห้ามส่งจดหมายติดต่อผู้ใด ขณะอยู่บนห้องแยกการควบคุม (ห้องซอย) โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเรือนจำ

(๕) ห้ามติดต่อหรือส่ง หรือรับจดหมายออกนอกเรือนจำโดยใช้ชื่อบุคคลอื่นหรือในทางอื่นใดโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเรือนจำ

(๖) ห้ามผู้ต้องขัง มีพฤติการณ์เป็นพ่อค้า/กักตุนสินค้าต่างๆ/เพื่อมีไว้จำหน่ายและห้ามมีบัญชีลูกหนี้และเจ้าหนี้

(๗) ห้ามทำให้วัตถุหรือสิ่งของใดๆ ให้มีลักษณะแหลม/คม อันอาจจะทำให้เป็นอาวุธหรือสิ่งเทียมอาวุธทำให้ผู้อื่นหรือตนบาดเจ็บได้

(๘) ห้ามมีการผลิตอุปกรณ์สำหรับเล่นการพนันหรือเล่นการพนันไม่ว่าจะโดยวิธีใดๆ

(๙) ห้ามผู้ต้องขังมี เข็ม/ด้าย เพื่อใช้ในการปักเย็บเสื้อผ้า

(๑๐) ห้ามผู้ต้องขังนำเสื้อผ้ามาปักเย็บ และขีดเขียนข้อความ และรูปภาพใดๆ รวมทั้ง ห้ามนำเสื้อผ้าที่ทางราชการแจกให้มาขีดเขียนเพื่อใช้ในการละเล่นต่างๆ ยกเว้นเขียน ชื่อ-สกุล ตนเองเท่านั้น

ข้อ ๖. ให้ผู้ต้องขังแต่ละคนเก็บรักษาสิ่งของเพื่อการอุปโภค/บริโภคในส่วนของตนไว้ในเรือนจำตามสถานที่ที่เรือนจำกำหนดไว้(ตู้ล็อกเกอร์)

(๑) เครื่องแต่งกาย ไม่เกิน ๕ ชุด

(๒) เครื่องหลับนอน ๑ ชุด

(๓) แปรงสีฟัน ขันอาบน้ำอย่างละ ๑ อัน

(๔) ผงซักฟอก ๑ กล่อง/ถุง

(๕) สบู่ ยาสีฟัน แชมพู ไม่เกิน ๕ ก้อน/หลอด/ห่อ/ขวด

(๖) อาหารสำเร็จ บะหมี่สำเร็จรูป ไม่เกิน ๑ แพ็ค (๑๐ซอง)

(๗) ชา กาแฟ หรือผลิตภัณฑ์แต่งรสเครื่องดื่ม เช่น คอฟฟี่เมท ไม่เกิน ๑ ห่อ

(๘) ชา กาแฟ หรือเครื่องดื่มชนิดผสมสำเร็จ (ทรีอินวัน) ไม่เกิน ๑๐ ซอง

(๙) อาหารบรรจุในผลิตภัณฑ์ อาทิ อาหารผลไม้กระป๋อง นมกล่อง และเครื่องดื่มชนิดต่างๆ เกิน ๖ อัน

(๑๐) ผ้าเช็ดตัว/ผ้าขาวม้า ๑ ผืน

(๑๑) ไม้แขวนเสื้อพลาสติก ไม่เกิน ๕ อัน

(๑๒) ครีมทาหน้ามีได้ไม่เกิน ๖ ซอง

ในกรณีที่ผู้ต้องขังมีความจำเป็นต้องใช้สิ่งของหรือเครื่องใช้ส่วนตัวนอกเหนือจากประเภทที่กำหนดไว้หรือเกินจำนวนที่กำหนดไว้ ให้ขออนุญาตต่อผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บัญชาการเรือนจำ เพื่อพิจารณาอนุญาตเป็นกรณีๆไป

ข้อ ๗. ในกรณีที่ผู้ต้องขังรายใดมีความจำเป็นต้องนำน้ำดื่มเกินกว่าปริมาณที่กำหนดไว้ หรือนำยารักษาโรค หรือวัสดุอุปกรณ์ หรือสิ่งของที่จำเป็นต่อร่างกาย ซึ่งหากไม่นำขึ้นไปบนเรือนนอนแล้ว จะทำให้มีผลกระทบหรือเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกาย ให้ขออนุญาตต่อผู้บัญชาการเรือนจำ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บัญชาการเรือนจำเป็นกรณีไป

หมวดที่ ๒
อนามัยและสุขาภิบาล

ข้อ ๘. ให้ผู้ต้องขังตัดผมตามระเบียบที่ทางเรือนจำกำหนดอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง ดังนี้

(๑) นักโทษเด็ดขาดชายให้ตัดผมสั้น ด้านหน้าและกลางศีรษะยาวไม่เกิน ๕ ซ.ม. ชายผมรอบศีรษะเกรียนชิดผิวหนัง(ทรงนักเรียน)

(๒) นักโทษเด็ดขาดชายที่เหลือโทษจำคุกต่อไม่เกิน ๓๐ วัน จะตัดผมหรือไว้ผมแบบอื่นก็ได้ตามที่เจ้าพนักงานเห็นสมควร

(๓) คนฝากและคนต้องขังชายให้ตัดผมสั้นหรือตามแบบชนสามัญ

(๔) นักโทษเด็ดขาดหญิงให้ไว้ผมยาวไม่เกินต้นคอ หรือหากไว้ผมยาวเกินกว่าต้นคอ ต้องรวบผมหรือผูกผมให้เรียบร้อย

(๕) คนฝากและคนต้องขังหญิงให้ไว้ผมตามประเพณีนิยม กรณีไว้ผมยาวเกินกว่าต้นคอ ต้องรวบผมหรือผูกผมให้เรียบร้อย

(๖) ผู้ต้องขังแปลงเพศหรือกลุ่มที่มีจิตใจแตกต่างไปจากเพศกำเนิดให้ถือสถานะของเพศกำเนิดในการตัดผมหรือไว้ผมขณะถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ

(๗) การโกนผมจะกระทำได้ก็เพื่อประโยชน์แก่การอนามัยของผู้ต้องขังหรือสุขาภิบาลเรือนจำ และได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บัญชาการเรือนจำเท่านั้น

(๘) การตัดผมหรือโกนผมผู้ต้องขังตามข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับเฉพาะเมื่อไม่ขัดต่อลัทธิศาสนาของผู้ต้องขังนั้น

(๙) ห้ามมิให้ผู้ต้องขังสักร่างกายขณะถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ

การสักร่างกายให้หมายความรวมถึง การสักร่างกาย ตนเอง หรือการยินยอมให้ผู้อื่นสักร่างกายตนและการสักร่างกายให้ผู้อื่นด้วย

(๑๐) ห้ามกรีด ตัด แต่ง เย็บ หรือการกระทำอื่นๆกับอวัยวะเพศตนเองหรือผู้อื่น

(๑๑) ห้ามผ่า แทง หรือกระทำการใดๆ เพื่อนำเม็ดมุกหรือวัตถุที่คล้ายคลึงเข้าในอวัยวะเพศตนเองหรือผู้อื่น

(๑๒) ให้ผู้ต้องขังอาบน้ำในสถานที่และตามช่วงระยะเวลาที่เรือนจำกำหนดไว้

กรณีมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจจะอาบน้ำตามที่กำหนดได้ อันเกี่ยวเนื่องด้วยภารกิจที่จะต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ ก็ให้ขออนุญาตต่อผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้ที่ผู้บัญชาการเรือนจำมอบหมายเป็นกรณี

(๑๓) ให้ผู้ต้องขังทิ้งขยะมูลฝอยลงในภาชนะหรือถังขยะ ที่ทางเรือนจำจัดให้เท่านั้น

(๑๔) เมื่อรับประทานอาหารเสร็จ ให้ผู้ต้องขังเก็บเศษอาหารและนำไปทิ้งในภาชนะหรือ ถังขยะที่ทางเรือนจำจัดให้

(๑๕) ห้ามมิให้ผู้ต้องขังบ้วนน้ำลาย เสลด ลงบนพื้น ทำให้เกิดความสกปรก ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโรคไปยังผู้ต้องขังอื่นได้

หมวดที่ ๓
การเข้าแดนหรือเขตพื้นที่

ข้อ ๙. ห้ามมิให้ผู้ต้องขังออกไปนอกแดน หรือเขตพื้นที่ที่เรือนจำกำหนดไว้ โดยไม่ได้รับอนุญาต จากเจ้าพนักงานเรือนจำผู้รับผิดชอบ

ข้อ ๑๐. ห้ามมิให้ผู้ต้องขังเข้าไปในแดน หรือเขตพื้นที่ซึ่งตนไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ได้รับอนุญาต จากเจ้าพนักงานเรือนจำ

ข้อ ๑๑. ผู้ต้องขังคนใดได้ออกจากแดนหรือเขตพื้นที่ที่เรือนจำกำหนดไว้ เนื่องจากมีเหตุฉุกเฉินอันอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของตนเองหรือผู้อื่น หรือเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับทรัพย์สินของทางราชการ เมื่อเหตุฉุกเฉินอันเป็นสาเหตุให้ต้องออกไปนั้นสิ้นสุดลงแล้วให้รีบกลับเข้าแดนหรือเขตพื้นที่ที่กำหนดไว้สำหรับตน แล้วรายงานเหตุผลความจำเป็นให้เจ้าพนักงานเรือนจำที่รับผิดชอบควบคุมแดนหรือเขตพื้นที่นั้นทราบโดยเร็ว

หมวดที่ ๔
การเยี่ยมและติดต่อ

ข้อ ๑๒. ห้ามมิให้ผู้ต้องขังชายและผู้ต้องขังหญิง เยี่ยมหรือติดต่อกันโดยมิได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บัญชาการเรือนจำ

ข้อ ๑๓. ห้ามมิให้ผู้ต้องขังชายและผู้ต้องขังหญิง ส่งมอบสิ่งของหรือสิ่งสื่อสารอื่นใดถึงกันโดยมิได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บัญชาการเรือนจำ

หมวดที่ ๕
การออกทำงานภายนอกเรือนจำ

ข้อ ๑๔. ผู้ต้องขังที่ได้รับการจ่ายออกทำงานภายนอกเรือนจำ

(๑) ต้องตัดผมโกนหนวด โกนเครา ตามที่เรือนจำหรือกรมราชทัณฑ์ กำหนด

(๒) ต้องแต่งกายตามที่เรือนจำกำหนดไว้ ห้ามใช้เครื่องแต่งกายส่วนตัวของผู้ต้องขัง ห้ามมิให้ผลัดเปลี่ยน หรือถอดเครื่องแต่งกาย ที่ได้แต่งมาจาก เรือนจำ เว้นแต่มีเหตุจำเป็น และได้รับอนุญาตจาก

เจ้าพนักงานเรือนจำผู้มีหน้าที่ควบคุม และเมื่อหมดความจำเป็นแล้ว จะต้องผลัดเปลี่ยนหรือ สวมใส่เครื่องแต่งกายอย่างเดิมทันที่

(๓) ต้องไม่มีสิ่งของใดๆ ติดตัวออกไปหรือต้องไม่รับฝากสิ่งของใดๆจากผู้อื่นติดตัวออกไปเป็นอันขาด เว้นแต่สิ่งของจำเป็นใช้ประจำวันที่ได้รับอนุญาตแล้ว

(๔) ต้องทำงานตามที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานเรือนจำผู้มีหน้าที่ควบคุมเท่านั้น

(๕) ต้องไม่ซื้อ รับ หรือส่งสิ่งของอย่างหนึ่งอย่างใดจากญาติมิตรหรือผู้หนึ่งผู้ใดโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมเป็นอันขาด เว้นแต่สิ่งของที่มีผู้บริจาคเลี้ยงผู้ต้องขังและได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเรือนจำผู้มีหน้าที่ควบคุมแล้ว และในเวลากลับเข้าเรือนจำ ต้องไม่มีสิ่งของใดๆติดตัวเข้าไปในเรือนจำ เว้นแต่สิ่งของที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเรือนจำผู้ควบคุมแล้ว

(๖) ต้องไม่ติดต่อ พบปะ หรือรับการเยี่ยมจากญาติมิตรหรือผู้หนึ่งผู้ใด เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเรือนจำผู้ควบคุม และให้เยี่ยมได้เฉพาะเวลาระหว่างพักการทำงาน กรณีเจ้าพนักงานเรือนจำผู้ควบคุมไม่สามารถจัดให้เยี่ยมได้ในเวลาพัก ให้อยู่ในดุลยพินิจของเจ้าพนักงานเรือนจำผู้ควบคุมตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้เยี่ยมเฉพาะเวลาระหว่างพักหรือทำงานไม่เกิน ๑๕ นาที

(๗) ต้องไม่ขับขี่หรือซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์หรือขับขี่รถยนต์หรือพาหนะอื่นๆ โดยไม่ได้รับอนุญาต

(๘) ต้องทำอาหารและรับประทานอาหาร ตามที่เรือนจำจัดให้ หรืออาหารที่เจ้าพนักงานเรือนจำผู้มีหน้าที่ควบคุมอนุญาต

(๙) ต้องไม่ลักลอบดื่มสุรา เสพยาเสพติดให้โทษ ของมึนเมาอย่างอื่น

หมวดที่ ๖
เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๑๕. ห้ามมิให้ผู้ต้องขังสมคบรวมกลุ่มหรือจับกลุ่มกันเพื่อกระทำการใดที่ผิดระเบียบข้อบังคับของเรือนจำหรือกฎหมายหรือก่อความวุ่นวายหรือก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือความเสียหายในกิจการของเรือนจำ

ข้อ ๑๖. ห้ามมิให้ผู้ต้องขังรวมกลุ่มหรือจับกลุ่มกันเกิน ๕ คน เพื่อทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งนอกเหนือจากกิจกรรมที่ทางเรือนจำจัดให้หรือเรือนจำอนุญาต

ข้อ ๑๗. ห้ามมิให้ผู้ต้องขังกระทำตัวเป็นพ่อค้า ในการจำหน่ายสินค้าให้กับผู้ต้องขังอื่นเพื่อหวังผลกำไรหรือปล่อยสินค้าให้ผู้ต้องขังอื่นยืมเพื่อให้เกิดดอกผลตกแก่ตนหรือผู้อื่น

ข้อ ๑๘. การซื้อสินค้าเพื่อการอุปโภคให้ซื้อตามจุดจำหน่ายของทางเรือนจำเท่านั้น

หมวดที่ ๗
วินัย

ข้อ ๑๙. ผู้ต้องขังคนใดที่ฝ่าฝืนข้อบังคับนี้ ถือว่ามีความผิดและถูกลงโทษทางวินัย

ข้อ ๒๐. ในกรณีที่เป็นกระทำความผิดหรือฝ่าฝืนข้อบังคับเรือนจำ แต่ไม่ร้ายแรง ผู้บัญชาการเรือนจำ/หัวหน้าฝ่ายควบคุมฯ/พัศดี/เจ้าพนักงานเรือนจำ จะสั่งให้ลงโทษโดยการฝึกระเบียบแถวหรือมาตรการอย่างอื่นเพื่อลงโทษก็ได้ ตามที่เห็นสมควร โดยไม่ต้องตั้งคณะกรรมการสอบวินัยผู้ต้องขังและรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบด้วย

ข้อ ๒๑. ข้อบังคับนี้ใช้บังคับถึงผู้ต้องกักขังด้วยโดยอนุโลม รวมทั้งนำมาใช้กับผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ที่สามารถดำเนินการได้ภายใต้ พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พุทธศักราช ๒๕๔๕

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายมงคล จันทะจร)
ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน รักษาราชการแทน
ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

พระราชบัญญัติ

ราชทัณฑ์

พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐
เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙

(๒) พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๐

(๓) พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๒

(๔) พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๓

(๕) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๐/๒๕๕๗ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“เรือนจำ” หมายความว่า ที่ซึ่งใช้ควบคุม ขัง หรือจำคุกผู้ต้องขังกับทั้งสิ่งที่ใช้ต่อเนื่องกัน และให้หมายความรวมถึงที่อื่นใดซึ่งรัฐมนตรีได้กำหนดและประกาศในราชกิจจานุเบกษาวางอาณาเขตไว้โดยชัดเจนด้วย

“ผู้ต้องขัง” หมายความรวมถึงนักโทษเด็ดขาด คนต้องขัง และคนฝาก

“นักโทษเด็ดขาด” หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามหมายจำคุกภายหลังคำพิพากษาถึงที่สุด และให้หมายความรวมถึงบุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้ลงโทษด้วย

“คนต้องขัง” หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามหมายขัง

“คนฝาก” หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกฝากให้ควบคุมไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายอื่นโดยไม่มีหมายอาญา

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการราชทัณฑ์

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการราชทัณฑ์

“เจ้าพนักงานเรือนจำ” หมายความว่า ผู้ซึ่งมีคุณสมบัติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดและอธิบดีได้แต่งตั้ง เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมราชทัณฑ์

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับกับเรือนจำทหารตามกฎหมายว่าด้วยเรือนจำทหาร

มาตรา ๖ กรมราชทัณฑ์อาจดำเนินการให้มีมาตรการบังคับโทษด้วยวิธีการอื่นนอกจากการควบคุม ขัง หรือจำคุกไว้ในเรือนจำ แต่มาตรการดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รวมตลอดถึงกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
คณะกรรมการราชทัณฑ์

มาตรา ๘ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการราชทัณฑ์” ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานกรรมการ

(๒) ปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนเก้าคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม อัยการสูงสุด และเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ด้านนิติศาสตร์ ด้านศาสนา ศิลปะ หรือวัฒนธรรม ด้านอาชญาวิทยา ด้านทัณฑวิทยา ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านจิตวิทยา และด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการราชทัณฑ์ ด้านละหนึ่งคน

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในกรมราชทัณฑ์จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๙ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปี

(๓) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(๔) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ เว้นแต่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ

(๕) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ไม่ว่าจะได้รับโทษจำคุกจริงหรือไม่ เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะกระทำผิดวินัย

มาตรา ๑๐ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา ๑๑ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๑๐ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙

(๔) รัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ รัฐมนตรีอาจแต่งตั้งผู้อื่นเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนได้ และให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

มาตรา ๑๒ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและทิศทางในการบริหารงานราชทัณฑ์เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจด้านการราชทัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานราชทัณฑ์ตามที่คณะรัฐมนตรีขอให้พิจารณา

(๒) ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งให้คำแนะนำแก่อธิบดีในการวางระเบียบกรมราชทัณฑ์

(๓) ให้ความเห็นชอบกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(๔) กำหนดหรือเสนอแนะแนวทาง กลยุทธ์ และมาตรการในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานราชทัณฑ์ หรือการดำเนินการตามแผนการบริหารงานราชทัณฑ์ให้เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล รวมทั้งแนวทางในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยผู้ต้องขัง และการดูแลช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อยเพื่อมิให้กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก และเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังและการดูแลช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อยเพื่อพิจารณา

(๕) กำหนดมาตรฐานการดำเนินการด้านต่าง ๆ ของเรือนจำให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้

(๖) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๑๓ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมของคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๔ คณะกรรมการจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ และอนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุม และประโยชน์ตอบแทนอื่น ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๖ ให้กรมราชทัณฑ์รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ และประสานงานกับหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยผู้ต้องขัง และการดูแลช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อย รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นใดตามที่คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการมอบหมาย

หมวด ๒
อำนาจหน้าที่เจ้าพนักงานเรือนจำ

มาตรา ๑๗ อธิบดีมีอำนาจกำหนดอำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำในส่วนที่เกี่ยวแก่การงานและความรับผิดชอบ ตลอดจนเงื่อนไขที่จะปฏิบัติตามอำนาจและหน้าที่นั้น

ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ผู้บัญชาการเรือนจำอาจแต่งตั้งให้ข้าราชการหรือบุคลากรจากส่วนราชการอื่นเป็นผู้ช่วยเหลือกรมราชทัณฑ์ในการปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายเป็นครั้งคราวได้ โดยให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าพนักงานเรือนจำ

การดำเนินการตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๑๘ ให้กรมราชทัณฑ์จัดให้เจ้าพนักงานเรือนจำเข้ารับการฝึกอบรมก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้มีการประเมินและพัฒนาความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ รวมไปถึงการจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะและความเชี่ยวชาญ ทั้งนี้ ตามหลักสูตรการฝึกอบรมที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

มาตรา ๑๙ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมตามมาตรา ๑๘ เป็นตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน และในการกำหนดให้ได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษให้คำนึงถึงภาระหน้าที่และคุณภาพของงาน โดยเปรียบเทียบกับค่าตอบแทนของผู้ปฏิบัติงานอื่นในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

มาตรา ๒๐ เจ้าพนักงานเรือนจำจะใช้กำลังบังคับแก่ผู้ต้องขังไม่ได้ เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) การกระทำเพื่อป้องกันตัว

(๒) ผู้ต้องขังพยายามหลบหนี ใช้กำลังกายขัดขืนโดยทางตรงหรือทางอ้อมหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงานเรือนจำหรือระเบียบกรมราชทัณฑ์

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานเรือนจำจะใช้กำลังบังคับได้เพียงเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมกับพฤติการณ์ และต้องรายงานเหตุต่อผู้บัญชาการเรือนจำทันที

มาตรา ๒๑ ห้ามใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขัง เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ต้องขังมีพฤติการณ์ที่จะทำอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของตนเองหรือผู้อื่น

(๒) ผู้ต้องขังมีพฤติกรรมหรืออาการส่อว่าเป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตไม่สมประกอบซึ่งอาจจะทำอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของตนเองหรือผู้อื่น

(๓) ผู้ต้องขังมีพฤติการณ์ที่น่าจะหลบหนีการควบคุม

(๔) เมื่อผู้ต้องขังถูกคุมตัวไปนอกเรือนจำและเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ควบคุมเห็นเป็นการสมควรที่จะต้องใช้เครื่องพันธนาการ

(๕) เมื่ออธิบดีสั่งว่าเป็นการจำเป็นต้องใช้เครื่องพันธนาการ เนื่องจากสภาพของเรือนจำ สภาพของท้องถิ่น หรือเหตุจำเป็นอื่น

ให้ผู้บัญชาการเรือนจำกำหนดตัวพัศดีผู้มีอำนาจสั่งให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขังตาม (๑) (๒) หรือ (๓) และสั่งเพิกถอนคำสั่งให้ใช้เครื่องพันธนาการนั้น

การใช้เครื่องพันธนาการตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) กับผู้ต้องขังซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี ผู้ต้องขังซึ่งมีอายุเกินหกสิบปี ผู้ต้องขังหญิง หรือผู้ต้องขังซึ่งเจ็บป่วย พัศดีผู้มีอำนาจสั่ง เจ้าพนักงานเรือนจำ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ควบคุม แล้วแต่กรณี ต้องเห็นเป็นการจำเป็นที่จะต้องใช้เครื่องพันธนาการนั้นด้วย

ให้ผู้สั่งใช้เครื่องพันธนาการบันทึกเหตุผลหรือความจำเป็นที่ต้องใช้เครื่องพันธนาการกับผู้ต้องขังนั้นไว้ด้วย

การกำหนดประเภท ชนิด และขนาดของเครื่องพันธนาการ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๒ เจ้าพนักงานเรือนจำอาจใช้อาวุธอื่น นอกจากอาวุธปืนแก่ผู้ต้องขังได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ต้องขังกำลังหลบหนีหรือพยายามหลบหนี และไม่มีทางจะป้องกันอย่างอื่นนอกจากใช้อาวุธ

(๒) ผู้ต้องขังก่อความไม่สงบขึ้นและไม่เชื่อฟังเจ้าพนักงานเรือนจำห้ามปราม

(๓) ผู้ต้องขังใช้กำลังทำร้ายหรือพยายามทำร้ายเจ้าพนักงานเรือนจำหรือผู้อื่น

ประเภทหรือชนิดของอาวุธตามวรรคหนึ่งที่เจ้าพนักงานเรือนจำจะพึงมีไว้ในครอบครองหรือใช้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๓ เจ้าพนักงานเรือนจำอาจใช้อาวุธปืนแก่ผู้ต้องขังได้ เฉพาะแต่ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ต้องขังมีอาวุธและขัดขืนไม่ยอมวางอาวุธ อันอาจเกิดอันตรายต่อเจ้าพนักงานเรือนจำหรือผู้อื่น

(๒) ผู้ต้องขังซึ่งกำลังหลบหนีโดยไม่ยอมหยุดเมื่อเจ้าพนักงานเรือนจำสั่งให้หยุดและไม่มีทางอื่นที่จะจับกุมได้

(๓) ผู้ต้องขังตั้งแต่สามคนขึ้นไปก่อการวุ่นวาย เปิดหรือพยายามเปิดหรือทำลายหรือพยายามทำลาย ประตู รั้ว กำแพง หรือสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ภายในเรือนจำ หรือใช้กำลังทำร้ายเจ้าพนักงานเรือนจำหรือผู้อื่น และไม่ยอมหยุดเมื่อเจ้าพนักงานเรือนจำสั่งให้หยุด

(๔) ผู้ต้องขังใช้อาวุธทำร้ายหรือพยายามทำร้ายเจ้าพนักงานเรือนจำหรือผู้อื่น

การใช้อาวุธปืนตามวรรคหนึ่ง หากมีเจ้าพนักงานเรือนจำผู้มีอำนาจเหนือตนอยู่ในที่นั้นด้วยและอยู่ในวิสัยที่จะรับคำสั่งได้ การใช้อาวุธปืนนั้นจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับคำสั่งจากเจ้าพนักงานเรือนจำผู้นั้นแล้วเท่านั้น

มาตรา ๒๔ ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินอันอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของผู้ต้องขัง ถ้าเจ้าพนักงานเรือนจำไม่สามารถย้ายผู้ต้องขังไปควบคุมไว้ ณ ที่อื่นได้ทันท่วงที จะปล่อยผู้ต้องขังไปชั่วคราวก็ได้ และให้แจ้งผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยไปทราบว่าต้องกลับมาเรือนจำ หรือรายงานตนยังสถานีตำรวจหรือที่ว่าการอำเภอภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับตั้งแต่เวลาที่ได้รับการปล่อยไป และต้องปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่นั้น ๆ ถ้าผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยไปไม่กลับมาเรือนจำ ไม่ไปรายงานตน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว โดยไม่มีเหตุที่อาจรับฟังได้ ให้ถือว่าผู้ต้องขังนั้นมีความผิดฐานหลบหนีที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา

ในกรณีที่เจ้าพนักงานเรือนจำแจ้งให้ผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยไปรายงานตนยังสถานีตำรวจหรือที่ว่าการอำเภอใด ให้เจ้าพนักงานเรือนจำรีบแจ้งไปยังสถานีตำรวจหรือที่ว่าการอำเภอนั้นโดยเร็ว

มาตรา ๒๕ ภายในเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนับตั้งแต่ทราบเหตุผู้ต้องขังหลบหนี เพื่อประโยชน์ในการจัดการจับกุมผู้ต้องขังหลบหนี ให้เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้นหรือจับกุมผู้ต้องขังซึ่งอยู่ระหว่างการหลบหนี เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลดังกล่าวหลบซ่อนอยู่ และมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากเนิ่นช้าไปหรือรอจนกว่าจะได้หมายค้นจากศาลมาได้ ผู้ต้องขังนั้นจะหลบหนีไป หากเจ้าของหรือผู้รักษาสถานที่นั้นไม่ยอมให้เข้าไป เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจใช้กำลังเพื่อเข้าไป ในกรณีจำเป็นจะเปิดหรือทำลายประตูบ้าน ประตูเรือน หน้าต่าง รั้ว หรือสิ่งกีดขวางอย่างอื่นทำนองเดียวกันนั้นก็ได้

(๒) ค้นยานพาหนะที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ต้องขังซึ่งอยู่ระหว่างการหลบหนีได้เข้าไปหลบซ่อนอยู่ และหากปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะไม่สามารถตามหายานพาหนะหรือผู้ต้องขังดังกล่าวได้

เจ้าพนักงานเรือนจำตำแหน่งใดหรือระดับใดจะมีอำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่งทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์โดยทำเอกสารและเครื่องหมายแสดงการมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้ไว้ประจำตัวเจ้าพนักงานเรือนจำผู้ได้รับอนุมัตินั้น และเจ้าพนักงานเรือนจำผู้นั้นต้องแสดงเอกสารและเครื่องหมายดังกล่าวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง

ในการดำเนินการตามมาตรานี้ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจใช้อาวุธหรืออาวุธปืนตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามมาตรา ๒๒ หรือมาตรา ๒๓ แล้วแต่กรณี กับผู้ต้องขังนั้นได้

มาตรา ๒๖ การใช้อำนาจตามมาตรา ๒๕ นอกจากเจ้าพนักงานเรือนจำต้องดำเนินการเกี่ยวกับวิธีการค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ให้เจ้าพนักงานเรือนจำดำเนินการดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) แสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าค้นและต้องปฏิบัติตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

(๒) บันทึกเหตุอันควรสงสัยและเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้ต้องเข้าค้นเป็นหนังสือให้ไว้แก่เจ้าของ ผู้รักษาหรือผู้ครอบครองเคหสถานหรือสถานที่ค้น แต่ถ้าไม่มีบุคคลดังกล่าวอยู่ ณ ที่นั้น ให้เจ้าพนักงานเรือนจำผู้ค้นส่งมอบสำเนาหนังสือนั้นให้แก่บุคคลนั้นในโอกาสแรกที่สามารถกระทำได้

(๓) รายงานเหตุผลและผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งทราบ

ในกรณีที่เป็นการเข้าค้นในเวลากลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตก เจ้าพนักงานเรือนจำผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นต้องเป็นเจ้าพนักงานเรือนจำชั้นพัศดีขึ้นไป

มาตรา ๒๗ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจกำหนดอาณาบริเวณภายนอกรอบเรือนจำซึ่งเป็นที่สาธารณะเป็นเขตปลอดภัยโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา พร้อมแสดงแผนที่ของอาณาบริเวณดังกล่าว ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในบริเวณนั้นประกอบด้วย

ในกรณีที่มีพฤติการณ์และเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลหรือยานพาหนะใดอาจส่งยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ สาระเหย อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง สิ่งเทียมอาวุธปืน โทรศัพท์หรือเครื่องมือสื่อสารอื่น อุปกรณ์ของสิ่งของดังกล่าว รวมทั้งวัตถุอื่นที่เป็นอันตรายหรือกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำเข้าไปในเรือนจำ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจตรวจค้นบุคคลหรือยานพาหนะนั้นในเขตปลอดภัยตามวรรคหนึ่งได้ รวมทั้งมีอำนาจยึด ทำให้เสียหาย ทำให้ใช้การไม่ได้ หรือทำลายสิ่งของและทรัพย์สินที่ใช้เป็นเครื่องมือในการนำส่งสิ่งของดังกล่าวด้วย ในกรณีที่เป็นความผิดทางอาญาให้มีอำนาจจับกุมและแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแห่งท้องที่ที่ถูกจับ เพื่อดำเนินการต่อไป

สิ่งของและทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามวรรคสอง หากไม่ได้ใช้เป็นพยานหลักฐานในทางคดีและไม่ใช่เป็นทรัพย์สินที่ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ให้คืนแก่เจ้าของ เว้นแต่กรณีตามหาเจ้าของไม่ได้ หรือเป็นของสดเสียง่าย ให้จำหน่ายตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๒๘ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำตามมาตรา ๒๕ ถ้าเจ้าพนักงานเรือนจำได้ขอให้บุคคลใดช่วยเหลือ ให้บุคคลนั้นมีอำนาจช่วยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำได้ หากบุคคลนั้นเจ็บป่วย ได้รับบาดเจ็บ หรือตายเพราะเหตุที่ได้เข้าช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งกระทำการตามหน้าที่ ให้บุคคลนั้นมีสิทธิได้รับประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วยการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม

มาตรา ๒๙ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจตรวจสอบจดหมาย เอกสาร พัสดุภัณฑ์ หรือสิ่งสื่อสารอื่น หรือสกัดกั้นการติดต่อสื่อสารทางโทรคมนาคมหรือโดยทางใด ๆ ซึ่งมีถึงหรือจากผู้ต้องขัง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

ความสงบเรียบร้อยตามวรรคหนึ่งให้หมายความเฉพาะการป้องกันเหตุร้าย และรักษาความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับบรรดาคำร้องทุกข์ หรือเรื่องราวใด ๆ ที่ได้ยื่นตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗ และเอกสารโต้ตอบระหว่างผู้ต้องขังกับทนายความของผู้นั้น

มาตรา ๓๐ เจ้าพนักงานเรือนจำ ข้าราชการหรือบุคลากรจากส่วนราชการอื่น ตามมาตรา ๑๗ วรรคสอง และบุคคลซึ่งช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำตามมาตรา ๒๘ ไม่ต้องรับผิดทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หากเป็นการกระทำที่สุจริตไม่เลือกปฏิบัติและไม่เกินสมควรแก่เหตุหรือไม่เกินกว่ากรณีจำเป็น แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ได้รับความเสียหายที่จะเรียกร้องค่าเสียหายจากทางราชการตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

หมวด ๓
การจำแนก เขตความรับผิดชอบ และมาตรฐานเรือนจำ

มาตรา ๓๑ การจำแนกประเภทหรือชั้นของเรือนจำ ให้รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยอาศัยเกณฑ์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) เพศของผู้ต้องขัง

(๒) สถานะของผู้ต้องขัง

(๓) ความประสงค์ในการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง

(๔) ความมั่นคงของเรือนจำ

(๕) ลักษณะเฉพาะทางของเรือนจำ

เพื่อประโยชน์ในการอบรม พัฒนาพฤตินิสัย และควบคุมผู้ต้องขัง อธิบดีจะสั่งให้จัดแบ่งอาณาเขตภายในเรือนจำออกเป็นส่วน ๆ โดยคำนึงถึงประเภทหรือชั้นของเรือนจำที่ได้จำแนกไว้และความเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละประเภทก็ได้

การจัดแบ่งอาณาเขตภายในเรือนจำตามวรรคสอง จะจัดโดยให้มีสิ่งกีดกั้นหรือขอบเขตที่แน่นอนและจัดแยกผู้ต้องขังแต่ละประเภทไว้ในส่วนต่าง ๆ ที่ได้จัดแบ่งนั้นก็ได้ ในกรณีที่เรือนจำใดโดยสภาพไม่อาจดำเนินการดังกล่าวได้ ให้แยกการควบคุมให้ใกล้เคียงกับแนวทางดังกล่าว

มาตรา ๓๒ ให้กรมราชทัณฑ์กำหนดชื่อเรือนจำ โดยใช้คำว่า “เรือนจำ” เป็นคำขึ้นต้นแล้วต่อด้วยชื่อของเรือนจำ และเขตความรับผิดชอบของเรือนจำโดยอาจกำหนดให้ครอบคลุมพื้นที่หลายจังหวัด ทั้งนี้ ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ และรองรับการดำเนินการของศาล

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงยุติธรรมและแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบด้วย

มาตรา ๓๓ การกำหนดอาณาเขตในสถานที่อื่นที่มิใช่เรือนจำให้เป็นสถานที่คุมขังเพื่อดำเนินกิจการตามภารกิจของกรมราชทัณฑ์ ให้สามารถทำได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๔ เพื่อให้การบริหารงานเรือนจำและสถานที่คุมขังตามมาตรา ๓๓ ทุกแห่งเป็นไปในแนวทางและมาตรฐานเดียวกัน ให้อธิบดีวางระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานในเรือนจำและสถานที่คุมขัง การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานเรือนจำและเจ้าหน้าที่ การแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนา

พฤตินิสัยผู้ต้องขัง การปฏิบัติตัวของผู้ต้องขังแต่ละประเภท และการอื่นอันจำเป็นตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้กรมราชทัณฑ์นำเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งระบบและเครื่องมืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการบริหารจัดการเรือนจำให้มีประสิทธิภาพ

หมวด ๔
ผู้ต้องขัง

ส่วนที่ ๑
การรับตัวผู้ต้องขัง

มาตรา ๓๕ เจ้าพนักงานเรือนจำจะรับบุคคลใด ๆ ไว้เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำได้ต่อเมื่อได้รับหมายอาญาหรือเอกสารอันเป็นคำสั่งของผู้มีอำนาจตามกฎหมาย โดยให้ผู้มีอำนาจออกหมายอาญาหรือเอกสารดังกล่าว ระบุเลขประจำตัวประชาชน หรือเอกสารแสดงตนของผู้ต้องขังเท่าที่ทราบด้วย

มาตรา ๓๖ ในวันที่รับตัวผู้ต้องขังเข้าไว้ใหม่ในเรือนจำ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำจัดทำทะเบียนประวัติผู้ต้องขังโดยอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและนามสกุลของผู้ต้องขัง เลขประจำตัวประชาชน หรือเอกสารแสดงตนของผู้ต้องขังเท่าที่ทราบ

(๒) ข้อหาหรือฐานความผิดที่ผู้นั้นได้กระทำ

(๓) บันทึกลายนิ้วมือหรือสิ่งแสดงลักษณะเฉพาะของบุคคล และตำหนิรูปพรรณ

(๔) สภาพของร่างกายและจิตใจ ความรู้และความสามารถ

(๕) รายละเอียดอื่นตามที่กำหนดในระเบียบกรมราชทัณฑ์

ให้กรมราชทัณฑ์นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดทำทะเบียนประวัติผู้ต้องขังตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์และประมวลผลด้วย

เมื่อเจ้าพนักงานเรือนจำร้องขอ ให้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนหรือสอบสวนคดีอาญาหรือเจ้าพนักงานผู้ครอบครองหรือควบคุมดูแลประวัติผู้ต้องขังส่งรายงานแสดงประวัติของผู้ต้องขังนั้นให้แก่เจ้าพนักงานเรือนจำ

มาตรา ๓๗ ในวันที่รับตัวผู้ต้องขังเข้าไว้ใหม่ในเรือนจำ ให้แพทย์ พยาบาล หรือเจ้าพนักงานเรือนจำที่ผ่านการอบรมด้านการพยาบาลทำการตรวจร่างกายของผู้ต้องขัง ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการ

ตรวจร่างกายภายในวันที่รับตัวเข้าไว้ได้ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำเป็นผู้ตรวจร่างกายของผู้ต้องขังนั้นในเบื้องต้นก่อนได้แต่ต้องจัดให้มีการตรวจโดยเร็ว ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๓๘ ในวันที่รับตัวผู้ต้องขังเข้าไว้ใหม่ในเรือนจำ ต้องแจ้งให้ผู้ต้องขังทราบถึงข้อบังคับเรือนจำ ระเบียบกรมราชทัณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของผู้ต้องขัง และสิทธิ หน้าที่ และประโยชน์ที่ผู้ต้องขังจะพึงได้รับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งเรื่องอื่นที่จำเป็น

ในกรณีที่ผู้ต้องขังไม่รู้หนังสือ ต้องชี้แจงรายละเอียดในข้อบังคับเรือนจำและระเบียบกรมราชทัณฑ์และสิทธิ หน้าที่ และประโยชน์ที่ผู้ต้องขังจะพึงได้รับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งเรื่องอื่นที่จำเป็นตามวรรคหนึ่งให้ผู้ต้องขังทราบด้วยวาจาหรือด้วยวิธีการอื่นใดเพื่อให้ผู้ต้องขังเข้าใจด้วย

การแจ้งตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานเรือนจำบันทึกไว้ในทะเบียนประวัติผู้ต้องขังด้วย

มาตรา ๓๙ ในกรณีที่ผู้ต้องขังมีเด็กอายุต่ำกว่าสามปีซึ่งอยู่ในความดูแลของตนติดมายังเรือนจำหรือเด็กซึ่งคลอดในระหว่างที่มารดาถูกคุมขังในเรือนจำ หากมีความจำเป็นหรือปรากฏว่าไม่มีผู้ใดจะเลี้ยงดูเด็กนั้น ผู้บัญชาการเรือนจำจะอนุญาตให้เด็กนั้นอยู่ในเรือนจำจนกว่าเด็กอายุครบสามปีก็ได้ หรือให้ส่งเด็กนั้นไปยังหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ให้การสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ หรือพัฒนาฟื้นฟูเด็กเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปก็ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

ในกรณีมีเด็กซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในเรือนจำตามวรรคหนึ่ง ให้เรือนจำจัดหาสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้ตามสมควร

ส่วนที่ ๒
การจำแนกและการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง

มาตรา ๔๐ เพื่อประโยชน์ในการจัดชั้น จัดกลุ่ม ควบคุม แยกคุมขัง แก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี และการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขัง ให้อธิบดีจัดให้มีระบบการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขัง โดยให้คำนึงถึงโทษและพฤติการณ์ในการกระทำความผิด ลักษณะความผิด ความรุนแรงของคดี การกระทำความผิดที่ได้กระทำมาก่อนแล้ว และความประพฤติและวินัยในระหว่างคุมขัง ตลอดจนระยะเวลากำหนดโทษคุมขังที่เหลืออยู่ของผู้ต้องขังดังกล่าว และให้อธิบดีมีอำนาจย้ายผู้ต้องขังตามระบบการจำแนกและการแยกคุมขังดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

ระบบการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขังเกี่ยวกับพฤติการณ์การกระทำความผิด ลักษณะความผิด และความรุนแรงของคดีตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องกำหนดถึงเรื่องการกระทำความผิดโดยบันดาลโทสะ โดยไตร่ตรองไว้ก่อน หรือความเป็นอาชญากรโดยสันดาน

มาตรา ๔๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๐ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการผู้ต้องขังภายในเรือนจำ ให้อธิบดีจัดให้มีระบบการจัดชั้น การจัดกลุ่มผู้ต้องขัง และการแยกคุมขัง โดยต้องคำนึงถึงประเภทหรือชั้นของเรือนจำที่ได้จำแนกไว้ตามมาตรา ๓๑ และความเหมาะสมกับผู้ต้องขัง แต่ละประเภท แต่ละชั้น การควบคุม แก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ตลอดจนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

มาตรา ๔๒ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี ให้อธิบดีจัดให้มีระบบการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้วยวิธีการและแนวทางที่เหมาะสมเกี่ยวกับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง โดยให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษา การอบรมทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรม การทำงาน การฝึกวิชาชีพ การปฏิบัติศาสนกิจ การเรียนรู้วัฒนธรรมอันดีงาม กิจกรรมสันทนาการ กีฬา รวมทั้งจะต้องมีโอกาสได้รับการติดต่อกับครอบครัว ญาติมิตร องค์กรเอกชนที่มีภารกิจเพื่อการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังและรับรู้ถึงข่าวสารและความเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

หมวด ๕
สิทธิ หน้าที่ ประโยชน์ และกิจการอื่น ๆ เกี่ยวกับผู้ต้องขัง

ส่วนที่ ๑
สิทธิของผู้ต้องขัง

มาตรา ๔๓ ให้เรือนจำจัดให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งต้องมีการฝึกอบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม และการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มโอกาสการจ้างงาน

ให้ผู้ต้องขังทุกคนมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและการฝึกอบรมอย่างเท่าเทียมกัน

การกำหนดหลักสูตร หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมให้แก่ผู้ต้องขัง ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๔๔ ให้เรือนจำรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการศึกษาขั้นพื้นฐานและการฝึกอบรมให้แก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งต้องจัดหาบรรดาเครื่องอุปกรณ์ในการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอบรมให้แก่ผู้ต้องขัง เว้นแต่ผู้ต้องขังจะนำอุปกรณ์ในการศึกษาของตนเองมาใช้และได้รับอนุญาตแล้ว

ในกรณีที่ผู้ต้องขังต้องการศึกษาขั้นสูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ต้องขังต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการศึกษาดังกล่าวเอง โดยให้เรือนจำอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา ๔๕ ในกรณีที่เรือนจำใด มีผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาเดียวกันเป็นจำนวนมากพอสมควร ให้เรือนจำนั้นจัดหาภิกษุ นักบวช หรือผู้มีความรู้หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่อนุศาสนาจารย์หรือผู้นำทางศาสนาแห่งศาสนาที่ผู้ต้องขังนับถือ เพื่อสอนธรรมะ ให้คำแนะนำทางจิตใจ หรือประกอบศาสนกิจในเรือนจำนั้นได้ โดยผู้ต้องขังทุกคนมีสิทธิเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว และมีสิทธิที่จะมีหนังสือธรรมะ หรือคู่มือพิธีกรรมของศาสนาที่ตนนับถือไว้ในครอบครองได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๔๖ ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการอภัยโทษ การเปลี่ยนโทษหนักเป็นเบา และลดโทษ ผู้ต้องขังมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องทุกข์หรือเรื่องราวใด ๆ ต่อเจ้าพนักงานเรือนจำ ผู้บัญชาการเรือนจำ อธิบดี รัฐมนตรี หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง หรือทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาต่อพระมหากษัตริย์ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๗ ผู้ต้องขังมีสิทธิร้องเรียนเกี่ยวกับการถูกล่วงละเมิดทางเพศจากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าพนักงานของเรือนจำได้ โดยให้ได้รับความคุ้มครองและให้คำปรึกษาในทันที รวมทั้งคำร้องดังกล่าวต้องรักษาเป็นความลับและได้รับการไต่สวนชี้ขาดโดยพนักงานอัยการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง หากผู้ต้องขังซึ่งเป็นหญิงและตั้งครรภ์ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๙ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๒
หน้าที่และการงานของผู้ต้องขัง

มาตรา ๔๘ ผู้ต้องขังมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานเรือนจำ ข้อบังคับเรือนจำ และระเบียบกรมราชทัณฑ์

เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจสั่งให้ผู้ต้องขังทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดในเรือนจำ ดังต่อไปนี้

(๑) ทำงานสาธารณะ

(๒) ทำงานรักษาความสะอาดหรืองานสุขาภิบาลของเรือนจำ

(๓) ทำงานบำรุงรักษาเรือนจำ

(๔) ทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

การทำงานของผู้ต้องขังตามวรรคสองต้องสอดคล้องกับการจำแนกลักษณะและการจัดแยกคุมขังผู้ต้องขังตามมาตรา ๓๑ โดยให้เรือนจำจัดงานให้เหมาะสมกับความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจ กำหนดเวลาทำงานและวันหยุดประจำสัปดาห์ กำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองรักษาความปลอดภัยและสุขภาพให้แก่ผู้ต้องขัง และลักษณะของงานสาธารณะ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่กำหนดในระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๔๙ เจ้าพนักงานเรือนจำอาจสั่งให้นักโทษเด็ดขาดออกไปทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามมาตรา ๔๘ นอกเรือนจำได้ โดยให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดที่จะสั่งให้ออกไปทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามมาตรา ๔๘ นอกเรือนจำ

มาตรา ๕๐ ผู้ต้องขังไม่มีสิทธิได้ค่าจ้างจากการงานที่ได้ทำ แต่ในกรณีที่การงานที่ได้ทำไปนั้นก่อให้เกิดรายได้ซึ่งคำนวณเป็นราคาเงินได้ ผู้ต้องขังอาจได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากการงานนั้นได้

การคำนวณรายได้เป็นราคาเงินและการจ่ายเงินรางวัล ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๑ ผู้ต้องขังซึ่งได้รับบาดเจ็บ เจ็บป่วย หรือตาย เนื่องจากการงานตามมาตรา ๔๘ หรือมาตรา ๔๙ มีสิทธิได้รับเงินทำขวัญตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้ต้องขังซึ่งมีสิทธิได้รับเงินทำขวัญตามวรรคหนึ่งตาย ให้จ่ายเงินทำขวัญนั้นแก่ทายาท

ส่วนที่ ๓
ประโยชน์ของผู้ต้องขัง

มาตรา ๕๒ นักโทษเด็ดขาดคนใดแสดงให้เห็นว่ามีความประพฤติดี มีความอุตสาหะ ความก้าวหน้าในการศึกษา และทำการงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ทางราชการเป็นพิเศษ อาจได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) ได้รับความสะดวกในเรือนจำตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

(๒) เลื่อนชั้น

(๓) ได้รับแต่งตั้งให้มีตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ

(๔) ลาไม่เกินเจ็ดวันในคราวหนึ่ง โดยไม่นับรวมเวลาที่ต้องใช้ในการเดินทางเข้าด้วย เมื่อมีความจำเป็นเห็นประจักษ์เกี่ยวด้วยกิจธุระสำคัญหรือกิจการในครอบครัว แต่ห้ามมิให้ออกไปนอกราชอาณาจักร และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบกรมราชทัณฑ์ ระยะเวลาที่อนุญาตให้ลานี้ มิให้หักออกจากการคำนวณกำหนดโทษ ถ้านักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับอนุญาตให้ลาออกไปไม่กลับเข้าเรือนจำภายในเวลาที่กำหนดเกินกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง ให้ถือว่านักโทษเด็ดขาดผู้นั้นหลบหนีที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา

(๕) ลดวันต้องโทษจำคุกให้เดือนละไม่เกินห้าวัน แต่การลดวันต้องโทษจำคุกจะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า หรือไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุก

(๖) ลดวันต้องโทษจำคุกลงอีกไม่เกินจำนวนวันที่ทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการนอกเรือนจำตามมาตรา ๔๙ และอาจได้รับเงินรางวัลด้วยก็ได้

(๗) พักการลงโทษเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า หรือไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา และกำหนดระยะเวลาที่จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขให้กำหนดเท่ากับกำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่ ทั้งนี้ ในการคำนวณระยะเวลาการพักการลงโทษ ถ้ามีวันลดวันต้องโทษจำคุกตาม (๖) ให้นำมารวมกับระยะเวลาในการพักการลงโทษด้วย โดยในการพักการลงโทษ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษ

(๘) ได้รับการพิจารณาอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการหรือรับการศึกษาอบรมนอกเรือนจำโดยมีหรือไม่มีผู้ควบคุมก็ได้ แต่การอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพหรือรับการศึกษาอบรมนอกเรือนจำจะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายจำคุกเมื่อคดีถึงที่สุดในขณะนั้น และเหลือโทษจำคุกไม่เกินสามปีหกเดือน ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงประโยชน์ในการศึกษาอบรมและแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของนักโทษเด็ดขาด และความปลอดภัยของสังคมประกอบกัน แต่ถ้านักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการ

หรือรับการศึกษาอบรมนอกเรือนจำโดยไม่มีผู้ควบคุมไม่กลับเข้าเรือนจำภายในเวลาที่กำหนดเกินกว่าสี่สิบสี่ชั่วโมง ให้ถือว่านักโทษเด็ดขาดผู้นั้นหลบหนีที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา

การดำเนินการตาม (๒) (๓) (๕) (๖) (๗) และ (๘) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ และต้องนำพฤติการณ์การกระทำความผิด ลักษณะความผิด และความรุนแรงของคดี รวมตลอดทั้งการกระทำความผิดที่ได้กระทำมาก่อนแล้วตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๐ มาประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา ๕๓ นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกตามมาตรา ๕๒ (๕) หรือ (๖) หรือได้รับการพักการลงโทษตามมาตรา ๕๒ (๗) และได้รับการปล่อยตัวไปก่อนครบกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้น ห้ามมิให้เดินทางออกนอกราชอาณาจักรก่อนครบกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้น และต้องปฏิบัติตนโดยเคร่งครัดตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่นักโทษเด็ดขาดผู้ใดพยายามหรือได้เดินทางออกนอกราชอาณาจักรหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานเรือนจำหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งเจ้าพนักงานเรือนจำร้องขอในกรณีจำเป็นมีอำนาจจับนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นได้โดยมิต้องมีหมายจับ และนำกลับเข้าจำคุกต่อไปตามกำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่โดยไม่ต้องมีหมายจำคุกอีก โดยให้คณะอนุกรรมการตามมาตรา ๕๒ (๕) หรือ (๗) พิจารณาตรวจสอบว่านักโทษเด็ดขาดได้พยายามหรือได้เดินทางออกนอกราชอาณาจักรหรือได้ปฏิบัติถูกต้องตามเงื่อนไขหรือไม่ หากปรากฏว่านักโทษเด็ดขาดไม่ได้กระทำการดังกล่าว ให้มีคำสั่งให้มีการลดวันต้องโทษจำคุกหรือพักการลงโทษต่อไป แต่หากได้กระทำการนั้น ให้มีอำนาจสั่งเพิกถอนการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษ แล้วแต่กรณี และอาจถูกพิจารณาลงโทษทางวินัยอีกด้วยก็ได้

ส่วนที่ ๔
สุขอนามัยของผู้ต้องขัง

มาตรา ๕๔ ให้เรือนจำทุกแห่งจัดให้มีสถานพยาบาล เพื่อเป็นที่ทำการรักษาพยาบาลผู้ต้องขังที่ป่วย จัดให้มีแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าพนักงานเรือนจำที่ผ่านการอบรมด้านการพยาบาลซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำที่สถานพยาบาลนั้นด้วย อย่างน้อยหนึ่งคน และให้ดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับการตรวจร่างกายตามมาตรา ๓๗ การดูแลสุขอนามัย การสุขาภิบาล และการตรวจสุขภาพ ตามความจำเป็น รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้ต้องขังได้รับโอกาสในการออกกำลังกายตามสมควร และจัดให้ผู้ต้องขังได้รับอุปกรณ์ช่วยเกี่ยวกับสายตาและการได้ยิน การบริการทันตกรรม รวมถึงอุปกรณ์สำหรับผู้มีกายพิการตามความจำเป็นและเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๕๕ ในกรณีที่ผู้ต้องขังป่วย มีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิต หรือเป็นโรคติดต่อ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำดำเนินการให้ผู้ต้องขังได้รับการตรวจจากแพทย์โดยเร็ว

หากผู้ต้องขังนั้นต้องได้รับการบำบัดรักษาเฉพาะด้านหรือถ้าคงรักษาพยาบาลอยู่ในเรือนจำจะไม่ทุเลาดีขึ้น ให้ส่งตัวผู้ต้องขังดังกล่าวไปยังสถานบำบัดรักษาสำหรับโรคชนิดนั้นโดยเฉพาะ โรงพยาบาลหรือสถานบำบัดรักษาทางสุขภาพจิต นอกเรือนจำต่อไป ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการส่งตัวผู้ต้องขังไปรักษาตัวนอกเรือนจำ ระยะเวลาการรักษาตัว รวมทั้งผู้มีอำนาจอนุญาต ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

ในกรณีที่ส่งตัวผู้ต้องขังไปรักษาตัวนอกเรือนจำตามวรรคสอง มิให้ถือว่าผู้ต้องขังนั้นพ้นจากการคุมขัง และถ้าผู้ต้องขังไปเสียจากสถานที่ที่รับผู้ต้องขังไว้รักษาตัว ให้ถือว่ามีความผิดฐานหลบหนีที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๕๖ ในกรณีที่ผู้ต้องขังตาย ป่วยหนัก บาดเจ็บสาหัส วิกลจริต หรือจิตไม่ปกติ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำแจ้งเรื่องดังกล่าวให้คู่สมรสของผู้ต้องขังนั้น ญาติ หรือบุคคลที่ผู้ต้องขังระบุไว้ทราบโดยไม่ชักช้า

มาตรา ๕๗ ให้เรือนจำจัดให้ผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์หรือให้นมบุตรได้รับคำแนะนำทางด้านสุขภาพและโภชนาการจากแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าพนักงานเรือนจำที่ผ่านการอบรมด้านการพยาบาล และต้องจัดอาหารที่เพียงพอและในเวลาที่เหมาะสมให้แก่ผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์ ทารก เด็กและมารดาที่ให้นมบุตร และต้องไม่ขัดขวางผู้ต้องขังหญิงในการให้นมบุตรและการดูแลบุตร เว้นแต่มีปัญหาด้านสุขภาพ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๕๘ ให้เรือนจำจัดเตรียมให้ผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์ได้คลอดบุตรในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลนอกเรือนจำ ณ ท้องที่ที่เรือนจำนั้นตั้งอยู่ หากเด็กคลอดในเรือนจำ ห้ามมิให้บันทึกว่าเด็กเกิดในเรือนจำ โดยให้ระบุเฉพาะท้องที่ที่เรือนจำนั้นตั้งอยู่

เมื่อผู้ต้องขังหญิงคลอดบุตรแล้ว ให้ผู้ต้องขังหญิงนั้นอยู่พักรักษาตัวต่อไปภายหลังการคลอดได้ไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันคลอด ในกรณีที่จำเป็นต้องพักรักษาตัวนานกว่านี้ ให้เสนอความเห็นของแพทย์ผู้ทำการคลอดเพื่อขออนุญาตต่อผู้บัญชาการเรือนจำ

ให้เด็กที่อยู่ร่วมกับมารดาในเรือนจำได้รับการตรวจสุขภาพร่างกายโดยผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพเด็กเพื่อวินิจฉัยและให้การรักษาตามความจำเป็น รวมทั้งการตรวจป้องกันโรค และการบริการด้านสุขอนามัย

การดำเนินการตามวรรคสองและวรรคสามให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๕๙ ผู้ต้องขังหญิงซึ่งถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยเฉพาะผู้ที่ตั้งครรภ์จากการถูกล่วงละเมิดดังกล่าว ต้องได้รับคำแนะนำหรือคำปรึกษาทางการแพทย์ที่เหมาะสม และต้องได้รับการสนับสนุนการดูแลสุขภาพทางกายและทางจิตตามความจำเป็น รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายด้วย ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ส่วนที่ ๕
การติดต่อผู้ต้องขัง

มาตรา ๖๐ ผู้ต้องขังพึงได้รับการอนุญาตให้ติดต่อกับบุคคลภายนอกตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

บุคคลภายนอกซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้าไปในเรือนจำเพื่อกิจธุระ เยี่ยมผู้ต้องขังหรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่น จะต้องปฏิบัติตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ที่ประกาศไว้โดยเปิดเผย

มาตรา ๖๑ ให้เรือนจำจัดสถานที่ให้ผู้ต้องขังได้พบและปรึกษากับทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัวได้ตามที่กำหนดในระเบียบกรมราชทัณฑ์

ส่วนที่ ๖
ทรัพย์สินของผู้ต้องขัง

มาตรา ๖๒ ทรัพย์สินชนิดใดจะเป็นสิ่งของที่อนุญาตหรือไม่อนุญาตให้เก็บรักษาไว้ในเรือนจำให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ทรัพย์สินที่เป็นสิ่งของอนุญาตให้เก็บรักษาไว้ในเรือนจำแต่มีปริมาณหรือจำนวนเกินกว่าที่อธิบดีอนุญาต หรือเป็นสิ่งของที่ไม่อนุญาตให้เก็บรักษาไว้ในเรือนจำ ให้แจ้งญาติมารับคืนจากเจ้าพนักงานเรือนจำ แต่ถ้าไม่มีผู้มารับภายในเวลาที่เรือนจำกำหนด อาจจำหน่ายแล้วมอบเงินให้แก่ผู้ต้องขังภายหลังหักค่าใช้จ่ายในการจำหน่าย แต่ถ้าของนั้นมีสภาพเป็นของสดเสียง่าย ของอันตรายหรือโสโครกให้เจ้าพนักงานเรือนจำทำลายเสีย

การจำหน่ายและการทำลายสิ่งของตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๖๓ ทรัพย์สินของผู้ต้องขังที่ตกค้างอยู่ในเรือนจำ ในกรณีต่อไปนี้ ให้ตกเป็นของแผ่นดิน

(๑) ผู้ต้องขังหลบหนีพ้นกำหนดสามเดือนนับแต่วันที่หลบหนี

(๒) ผู้ต้องขังถูกปล่อยตัวไปแล้วและไม่มารับทรัพย์สิน เงินรางวัล หรือเงินทำขวัญของตนไปภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับการปล่อยตัว

หมวด ๖
การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการพ้นจากเรือนจำ

มาตรา ๖๔ ให้เรือนจำเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยริเริ่มเตรียมการตั้งแต่ได้รับตัวผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำ เพื่อให้มีกระบวนการในการส่งเสริมและช่วยเหลือผู้ต้องขังได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสม เพื่อให้ผู้ต้องขังแต่ละคนกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้ รวมทั้งต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรื่องส่วนตัว เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวและชุมชน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๖๕ ผู้ต้องขังที่จำคุกมาแล้วจนเหลือโทษที่ต้องจำคุกตามระเบียบที่กรมราชทัณฑ์กำหนด ให้เรือนจำจัดให้พักการทำงาน และในกรณีที่เห็นสมควรให้จัดแยกคุมขังไว้ต่างหากจากผู้ต้องขังอื่น แล้วจัดให้ได้รับการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

มาตรา ๖๖ ในกรณีที่ผู้ต้องขังซึ่งถึงกำหนดปล่อยป่วยหนัก ไม่สามารถไปจากเรือนจำได้ และขออนุญาตอยู่รักษาตัวในเรือนจำต่อไป ให้ผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาอนุญาตตามที่เห็นสมควร แต่ต้องรายงานให้อธิบดีทราบ

มาตรา ๖๗ เมื่อจะปล่อยตัวผู้ต้องขัง ให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) เรียกคืนทรัพย์สินที่เป็นของทางราชการ

(๒) จ่ายเครื่องแต่งกายให้ตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนด สำหรับผู้ต้องขังที่ไม่มีเครื่องแต่งกายจะแต่งออกไปจากเรือนจำ

(๓) ทำหลักฐานการปล่อยตัว

(๔) คืนทรัพย์สินของผู้ต้องขังให้แก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งเงินรางวัลและเงินทำขวัญ

(๕) ออกใบสำคัญการปล่อยนักโทษเด็ดขาดที่พ้นโทษ

หมวด ๗
วินัยและบทลงโทษ

มาตรา ๖๘ ผู้ต้องขังผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานเรือนจำ ข้อบังคับเรือนจำ หรือระเบียบกรมราชทัณฑ์ ให้ถือว่าผู้ต้องขังผู้นั้นกระทำผิดวินัย

มาตรา ๖๙ เมื่อผู้ต้องขังกระทำผิดวินัย จะถูกลงโทษสถานหนึ่งสถานใด ดังต่อไปนี้

(๑) ภาคทัณฑ์

(๒) งดการเลื่อนชั้นโดยมีกำหนดเวลา

(๓) ลดชั้น

(๔) ตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อไม่เกินสามเดือน เว้นแต่เป็นกรณีการติดต่อกับทนายความตามที่กฎหมายกำหนด หรือเป็นการติดต่อของผู้ต้องขังหญิงกับบุตรผู้เยาว์

(๕) ลดหรืองดประโยชน์และรางวัลทั้งหมดหรือแต่บางส่วนหรือบางอย่าง

(๖) ขังเดี่ยวไม่เกินหนึ่งเดือน

(๗) ตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษ

ในกรณีและเงื่อนไขอย่างใดจะลงโทษดังระบุไว้ในวรรคหนึ่ง การดำเนินการพิจารณาลงโทษ การลงโทษ การเพิกถอน เปลี่ยนแปลง งด หรือรอการลงโทษ และการอุทธรณ์ รวมทั้งผู้มีอำนาจในการดำเนินการดังกล่าว ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๗๐ ในกรณีที่ผู้ต้องขังได้กระทำความผิดอาญาขึ้นภายในเรือนจำและความผิดนั้นเป็นความผิดลหุโทษ ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ของเรือนจำ ความผิดตามมาตรา ๗๓ หรือความผิดฐานพยายามหลบหนีที่คุมขัง ให้ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจวินิจฉัยลงโทษฐานผิดวินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และจะนำเรื่องขึ้นเสนอต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการสอบสวนหรือฟ้องร้องตามกฎหมายด้วยก็ได้

ความผิดตามวรรคหนึ่งที่ผู้บัญชาการเรือนจำจะใช้อำนาจวินิจฉัยลงโทษทางวินัย ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

ความในมาตรานี้ไม่ตัดสิทธิของเอกชนที่จะเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีอาญาหรือคดีแพ่งตามกฎหมาย

หมวด ๘
ความผิดเกี่ยวกับเรือนจำ

มาตรา ๗๑ ผู้ใดเข้าไปในเรือนจำโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเรือนจำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๒ ผู้ใดกระทำด้วยประการใดให้เข้ามาหรือให้ออกไปจากเรือนจำ หรือครอบครองหรือใช้ในเรือนจำ หรือรับจากหรือส่งมอบแก่ผู้ต้องขัง ซึ่งสิ่งของต้องห้าม ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ และสารระเหย รวมถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในการเสพ

(๒) สุราหรือของมึนเมาอย่างอื่น

(๓) เครื่องมืออันเป็นอุปกรณ์ในการหลบหนี

(๔) อาวุธ เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน

(๕) น้ำมันเชื้อเพลิงหรือวัตถุอื่นใดที่ก่อให้เกิดเพลิงได้

(๖) เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ หรือเครื่องมือสื่อสารอื่น รวมทั้งอุปกรณ์สำหรับสิ่งของดังกล่าว

(๗) สิ่งของอื่นที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อเรือนจำหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๗๓ ผู้ใดกระทำด้วยประการใดให้เข้ามาหรือให้ออกไปจากเรือนจำ หรือครอบครองหรือใช้ในเรือนจำ หรือรับจากหรือส่งมอบแก่ผู้ต้องขัง ซึ่งสิ่งของต้องห้าม ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) อุปกรณ์สำหรับเล่นการพนัน

(๒) ของเน่าเสียหรือของมีพิษต่อร่างกาย

(๓) เงินตรา

(๔) เครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับสักร่างกาย

(๕) สิ่งของอื่นที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อเรือนจำหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๗๔ สิ่งของต้องห้ามตามความในมาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๓ ไม่หมายความรวมถึงสิ่งของซึ่งมีไว้เพื่อใช้ในราชการ

สิ่งของต้องห้ามที่มีการฝ่าฝืนมาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๓ ให้ริบเสียทั้งสิ้น

ในกรณีสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๓ หากไม่มีการดำเนินการฟ้องร้องตามกฎหมาย ให้ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจดำเนินการกับสิ่งของต้องห้ามดังกล่าว ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๗๕ ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๓ เป็นเจ้าพนักงานเรือนจำ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้เข้าไปปฏิบัติหน้าที่หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเรือนจำ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๗๖ บรรดากฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรีที่ได้ออกตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้

ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

การดำเนินการออกกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่ง ตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้รัฐมนตรีรายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

มาตรา ๗๗ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ และยังคงปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นเจ้าพนักงานเรือนจำตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗๘ ในวาระเริ่มแรกที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘ (๔) ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานและมีบทบัญญัติบางประการไม่สอดคล้องกับนโยบายทางอาญาของประเทศ ประกอบกับมีกฎหมายและกฎเกณฑ์ในระดับสากลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังประเภทต่าง ๆ และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมิได้มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าว ส่งผลให้การดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่สอดคล้องตามมาตรฐานสากล อาทิ ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners / SMR) หรือข้อกำหนดของสหประชาชาติ สำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำและมาตรการที่มิใช่การควบคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง (United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non - Custodial Measures for Women Offenders) หรือข้อกำหนดกรุงเทพ (Bangkok Rules) รวมทั้งยังไม่สามารถจัดการหรือบริหารโทษของผู้ต้องขังเฉพาะรายหรือเฉพาะคดีได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจในการดำเนินการ และไม่สามารถดำเนินการให้มีสถานที่ควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องขังประเภทอื่น นอกจากการคุมขังไว้ในเรือนจำ ซึ่งทำให้ระบบการพัฒนาพฤตินิสัยและการบริหารงานเรือนจำไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สมควรกำหนดให้มีคณะกรรมการราชทัณฑ์เพื่อกำหนดนโยบายและทิศทางในการบริหารงานราชทัณฑ์และปรับปรุงกฎหมายให้สามารถแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูและพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง กับทั้งเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาอื่นในการบริหารจัดการกระบวนงานของกรมราชทัณฑ์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

คณะผู้จัดทำ

นายมงคล จันทะจร :ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

น.ส.จันทา ดลเจริญนนท์ :ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง

นายดาวเรือง หงษา :ผู้อำนวยการส่วนควบคุมและทัณฑปฏิบัติ

นายสุทัศน์ เสริมทรัพย์ :หัวหน้าฝ่ายควบคุม/งานวินัย

นายประสาท โสภาศรี :หัวหน้าฝ่ายรักษาการณ์

นายโกศล อันทราสี :หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการ

นายวีระชัย เหล่าลงอินทร์ :หัวหน้าฝ่ายทัณฑปฏิบัติ

นายเอกพงษ์ วรนาม :หัวหน้างานควบคุม

นายศิวนนท์ สุทธิศรี: หัวหน้างานรักษาการณ์

นายบุญญฤทธิ์ คำเรืองศรี :เลขานุการฝ่ายควบคุม

ส่วนควบคุมและทัณฑปฏิบัติ เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

พฤศจิกายน ๒๕๖๓